

Uppföljning

AV ALKOHOL- NARKOTIKA-, DOPNING-, TOBAKS- OCH SPELPOLITISKT PROGRAM 2022 - 2024

Dnr: 2022/742

Datum: 5.12.2023

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

Bakgrund -----	2
Uppföljning av politiska målsättningar -----	2
3.1 Målsättning 1: Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, tobak eller spel ska minska och antalet personer som börjar använda narkotika eller dopningspreparat ska minska -----	3
3.2 Målsättning 2: Debutåldern för alkohol, tobak och spel om pengar ska successivt höjas. Ingen under 18 år ska bruka ANDT eller spel om pengar-----	13
3.3 Målsättning 3: Totalkonsumtionen av alkohol, tobak, narkotika, dopningspreparat och spel om pengar ska minska. Det långsiktiga målet gällande tobak är ett rökfritt Åland år 2030 och ett tobaksfritt Åland år 2040 -----	16
3.4 Målsättning 4: Tillgängligheten till alkohol, narkotika, dopningspreparat och tobak ska minska. Spel om pengar ska utgöra en sund och säker arena där efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. -----	20
3.5 Målsättning 5: Tillgången till vård och stöd av god kvalitet för personer med skadligt bruk eller beroende samt för deras anhöriga och närstående ska säkras och utformas utifrån varje persons behov och förutsättningar-----	27
3.6 Målsättning 6: Skadeverkningar relaterade till alkohol, tobak, narkotika, dopningspreparat och spel ska minska. Barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av andras eller eget bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak eller spel -----	28

Bakgrund

Landskapsregeringens socialvårdsbyrå sammanställer årliga uppföljningar av det ANDTS-politiska programmet¹ 2022 – 2024 och av det tillhörande åtgärdsprogrammet², för den parlamentariska kommitté som utsetts för programtiden. Detta dokument har tagits fram för att följa upp de indikatorer som är kopplade till det *politiska programmets* målsättningar. Uppföljningen innehåller endast offentliga uppgifter. Detta dokument utgör *den andra uppföljningen* av programmet och har behandlats av programmets parlamentariska kommitté 15.11.2023. Uppföljningen har publicerats på landskapsregeringens hemsida.

Uppföljning av politiska målsättningar

Uppföljningen baserar sig på de *indikatorer* som kopplats till varje enskilt mål i det politiska programmet (programmets avsnitt 7.2). Det politiska programmet, inklusive många av de åtgärder som listas i åtgärdsprogrammet 2022 – 2024, är avsedda att ha effekt på en längre tidshorizont än programtiden. Antaget är ändå att riktningen på områdena för de olika målen kan utläsas av de samlade indikatorerna.

Tolkningen av indikatorerna förutsätter medvetenhet om och förståelse för olika påverkande faktorer. Vid uppföljningen behöver beaktas att vissa indikatorer baserar sig på ett förhållandevis litet underlag, vilket kan leda till stora kast mellan mätningar. Detta påverkar förutom indikatorns jämförelsebarhet från år till år, även jämförelsebarheten mellan Åland och närregioner. Att beakta vid statistiska jämförelser över tid, är också att statistik kan påverkas av exempelvis rapporterings- och mätfel, brister eller olika praxis i rapportering av uppgifter, uppgifter som lämnats bort av sekretesskäl på grund av få iakttagelser, föränderliga definitioner samt indikatorer som omformats. Några av indikatorerna som presenteras påverkas dessutom av tillgängliga myndighetsresurser och prioriteringar. I de flesta fall har inga tolkningar fogats till diagrammen i denna sammanställning.

¹ https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/alr_andts-politiskt_program_2022-2024_270122.pdf

² <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/%C3%85tg%C3%A4rdsprogram%20ANDTS%202022-2024%2C%20reviderad%20version%20280923.pdf>

3.1 Målsättning 1:

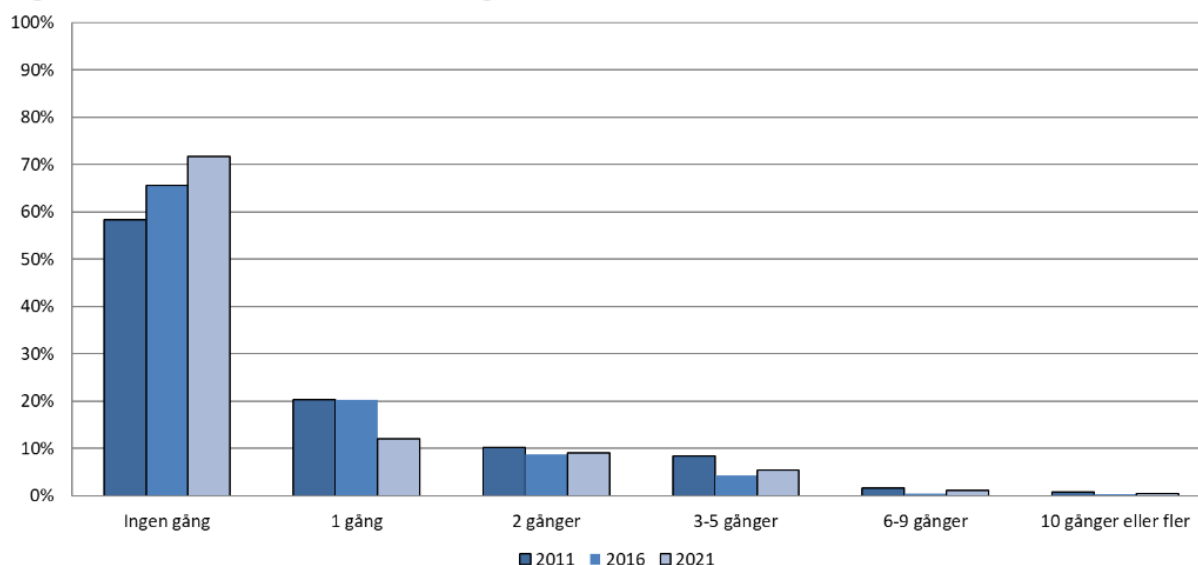
Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, tobak eller spel ska minska och antalet personer som börjar använda narkotika eller dopningspreparat ska minska

Indikatorer för uppföljning: Högkonsumenter av alkohol, daglig tobaksanvändning, narkotika- läkemedels- och dopningsbruk samt subjektiv bedömning av om digitalt spelande eller penningspel utgör ett problem (ÅSUB:s undersökningar av ålänningars ANDTS-vanor). Ungas intensivkonsumtion av alkohol, dagligt tobaksbruk samt narkotikabruk (Folkhälsans drogvanundersökningar och enkäten Hälsa i skolan). Antalet klienter/patienter i behandling (Beroendemottagningen/ÅHS via ÅSUB/THL). Klienter som vårdats på institutioner för missbrukarvård (THL). Antal narkotikarelaterade brott och rattfyllerier (Statistikcentralen).

Högkonsumenter av alkohol, daglig tobaksanvändning, narkotika- läkemedels- och dopningsbruk samt subjektiv bedömning av om digitalt spelande eller penningspel utgör ett problem (ÅSUB:s undersökningar av ålänningars ANDTS-vanor)

Indikatorerna nedan är från ÅSUB:s ANDTS-enkätundersökning år 2021 som riktades till 18 - 79-åringar.

Andel (%) svarande som vid samma tillfälle brukat alkohol motsvarande högkonsumtion under de senaste 30 dagarna 2011, 2016 och 2021

Not: Högkonsumtion motsvarar 6 alkoholportioner.
Källa: ÅSUB

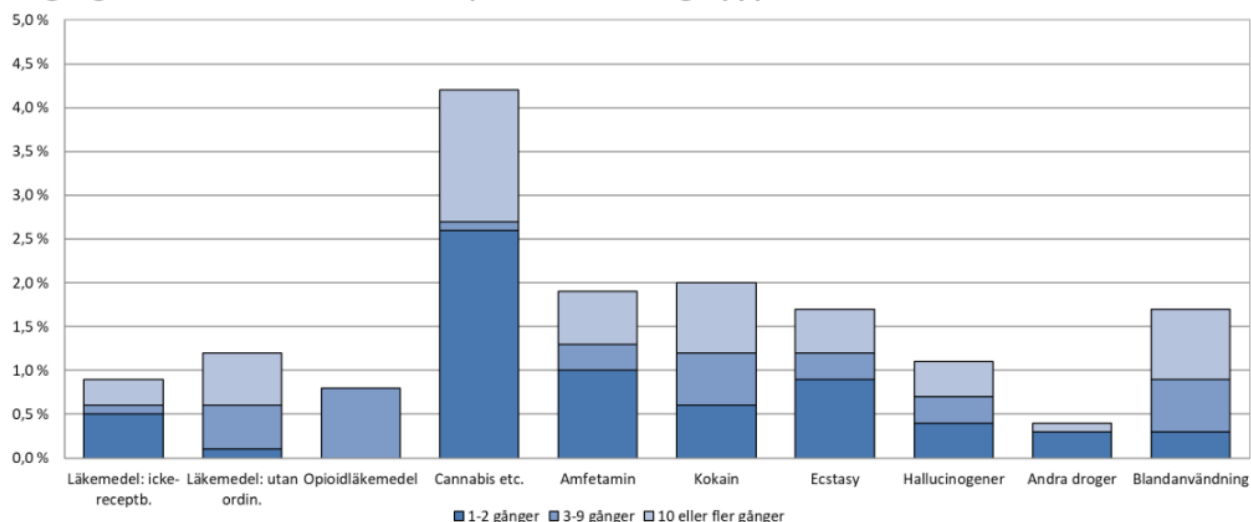
Andel (%) unga svarande som använt narkotika under de senaste fem åren 2011, 2016 och 2021

	2011	2016	2021
<i>Läkemedel: alla svarande</i>	5	5	2
18-24 år	9	9	13
25-39 år	3	3	1
<i>Cannabis: alla svarande</i>	2	4	4
18-24 år	13	20	13
25-39 år	3	8	10
<i>Andra droger: alla svarande</i>	1	2	2
18-24 år	0	8	16
25-39 år	2	2	2

I andra droger ingår bl.a. amfetamin, kokain, ecstasy och hallucinogener.
Källa: ÅSUB Rapport 2011:6; ÅSUB Rapport 2016:7

Antalet svarande i gruppen 18 - 24 år utgör som helhet ett litet urval i ÅSUB:s undersökning varför slutsatser om åldersgruppen bör dras med försiktighet.

Andel (%) svarande som uppgett att de använt narkotika och andra rusmedel minst en gång under de senaste fem åren (efter rusmedelsgrupp)

Källa: ÅSUB 2021

Andel (%) vuxna ålänningar som röker och/eller snusar, enligt undersökningarna på Åland 1996–2021

År	1996	2001	2005	2011	2016	2021
Röker och/eller snusar regelbundet	29	24	22	12	14	15

Källa: ÅSUB 2021

Spel om pengar

Från ÅSUB:s ANDTS-enkätundersökning år 2021, riktad till 18 - 79-åringar:

År	2011	2016	2021
Antal som spelat om pengar senaste 12 mån. (%)	60	52	39
För personerna ovan genomsnittlig insats senaste 7 dagar (Euro)	22	23	20

Källa: ÅSUB 2021

Fyra procent uppgav år 2021 att de upplever att det egna spelandet kan vara ett problem. Frågan som ÅSUB nyttjat om antalet personer med problem med spel om pengar har varierat från undersökning till undersökning, varför resultatet inte publicerats som en årsvis jämförelse.

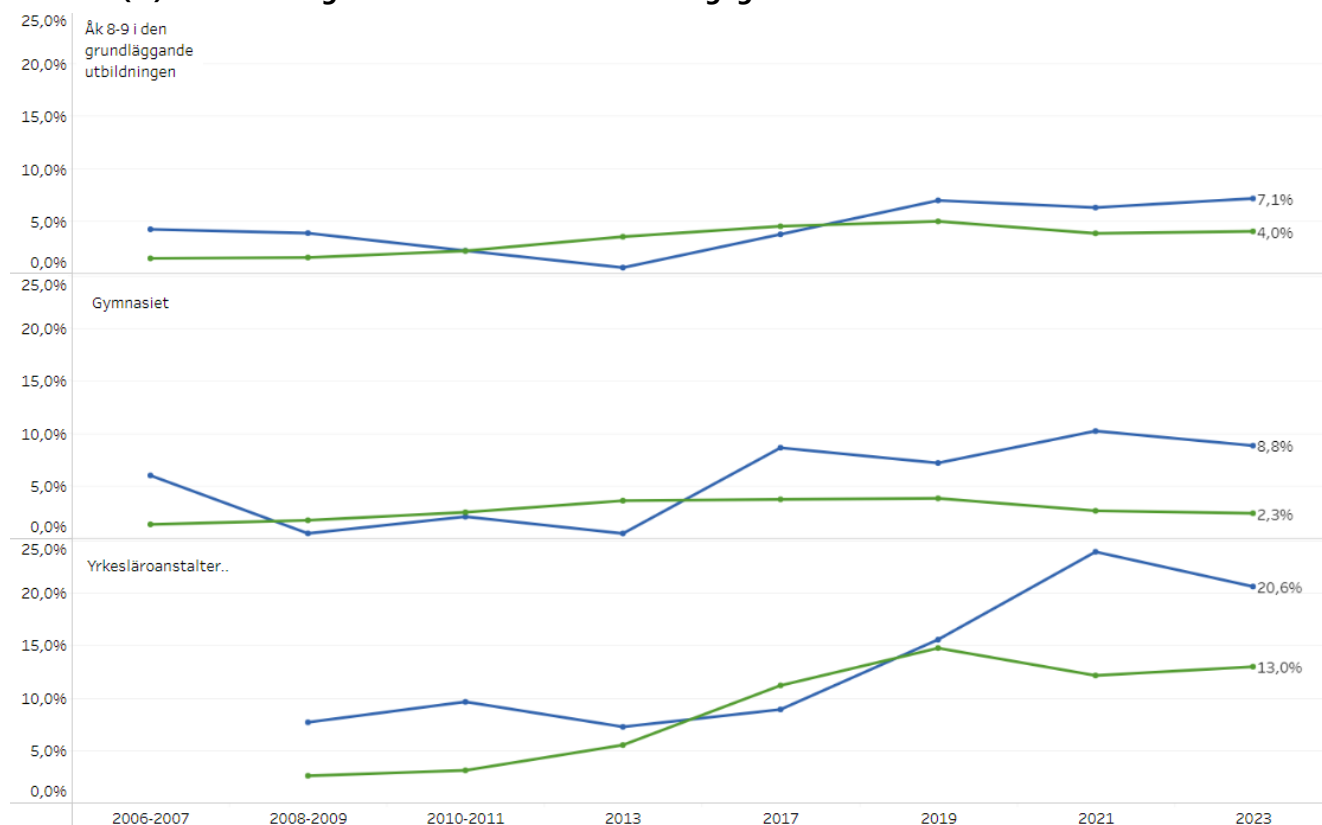
Digitalt spelande

Från ÅSUB:s ANDTS-enkätundersökning riktad till 18 - 79-åringar:

	2016	2021
Andel (%) svarande som spelat digitala icke-penningspel under de senaste tolv månaderna	49	45
Andel (%) svarande av de som spelat digitala spel som uppgett att spelandet då och då eller ofta påverkat livet på ett negativt sätt	14	17

Ungas intensivkonsumtion av alkohol, dagligt tobaksbruk samt narkotikabruk (Folkhälsans ungdomsundersökningar och enkäten Hälsa i skolan) åk 7 - 9

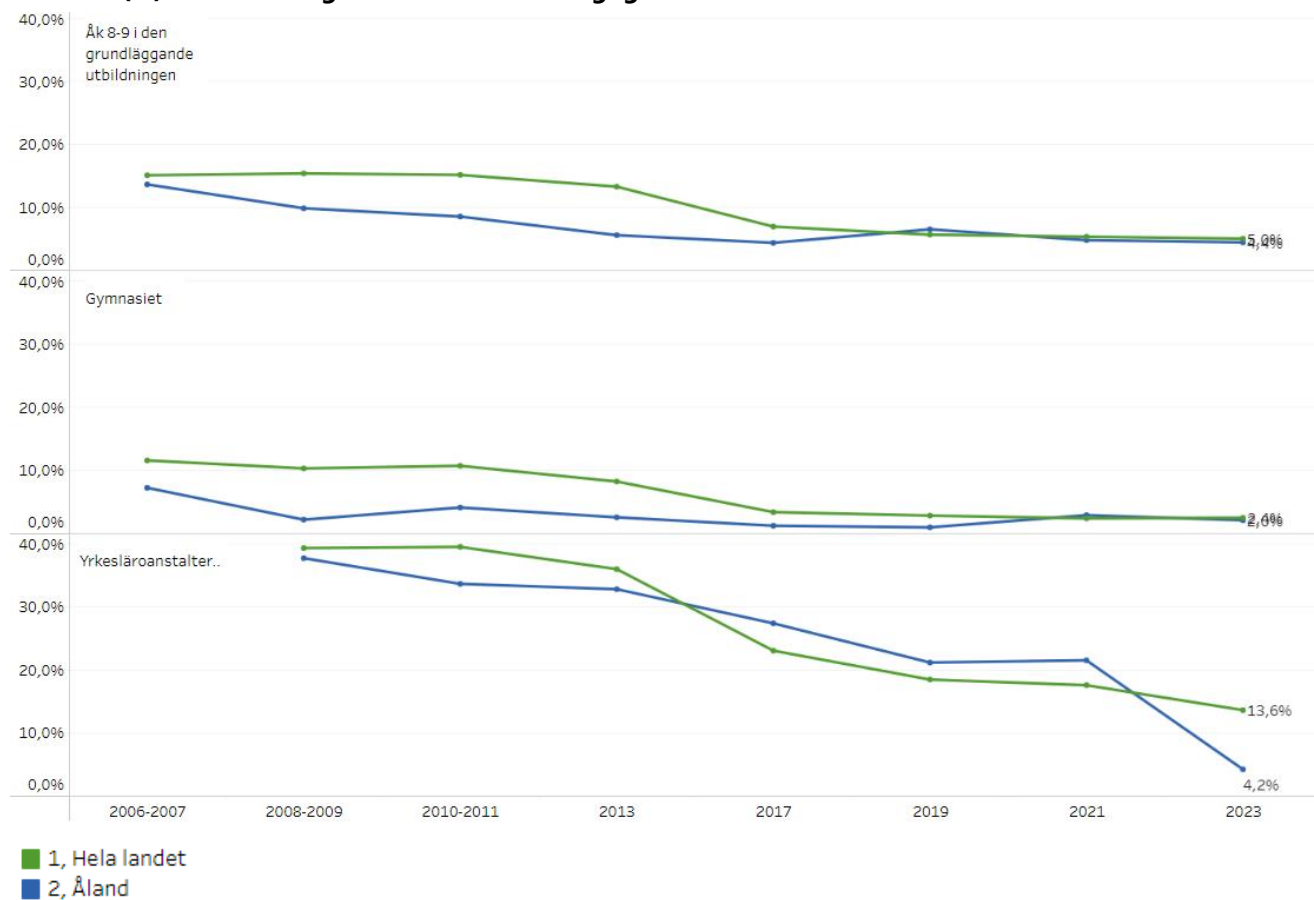
Andelen (%) åländska ungdomar som använder snus dagligen

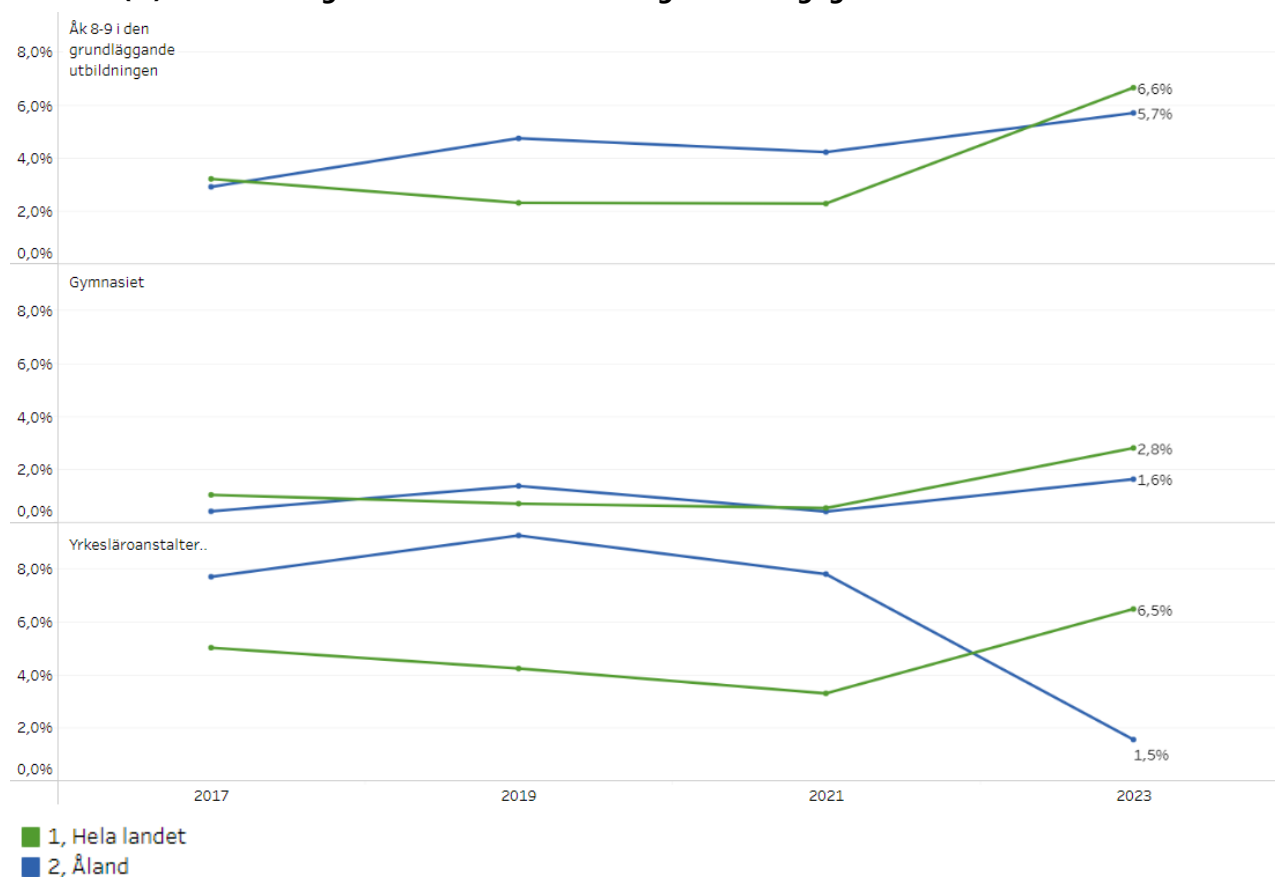
- 1, Hela landet
- 2, Åland

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Andelen (%) åländska ungdomar som röker dagligen

Andelen (%) åländska ungdomar som använder e-cigarett dagligen

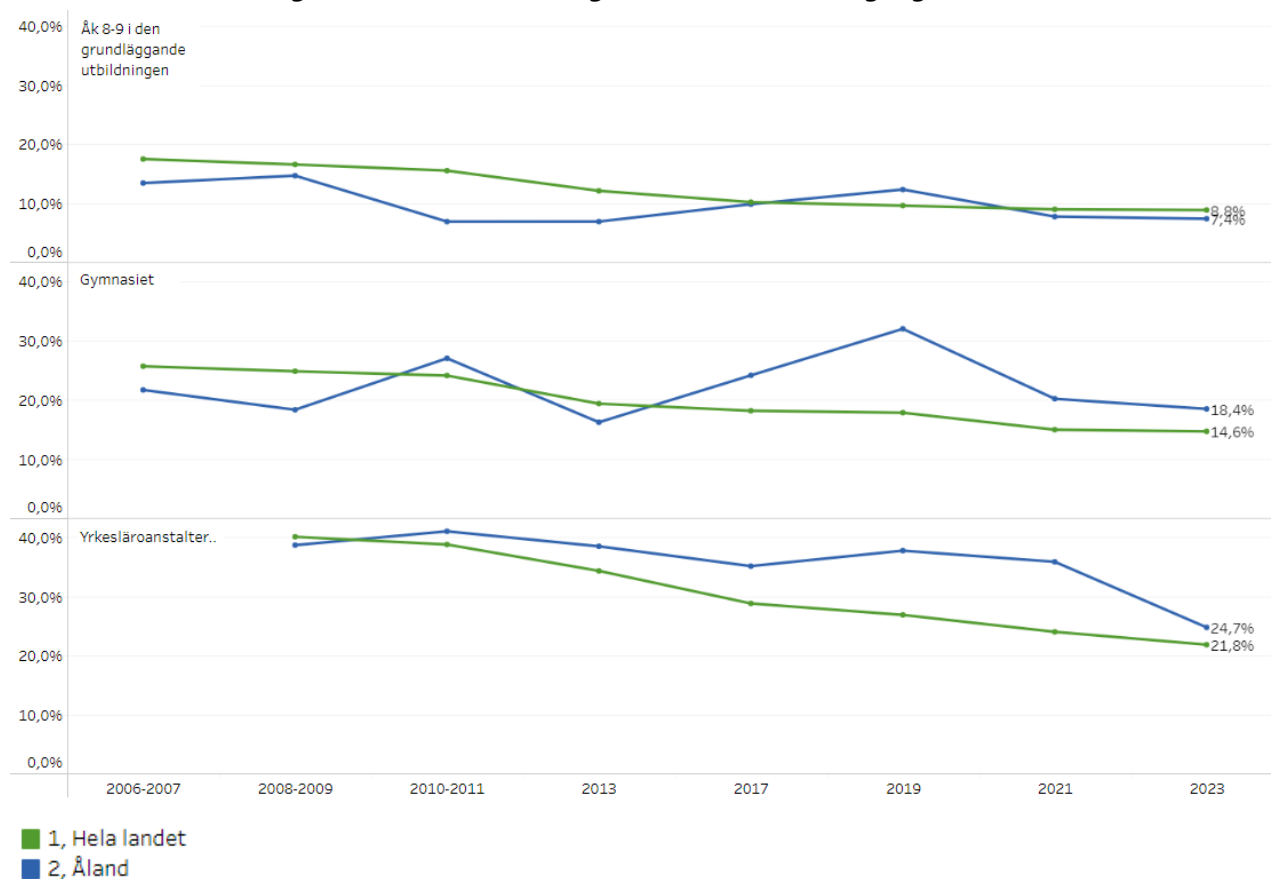
Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Andel (%) åländska ungdomar som använder alkohol varje vecka

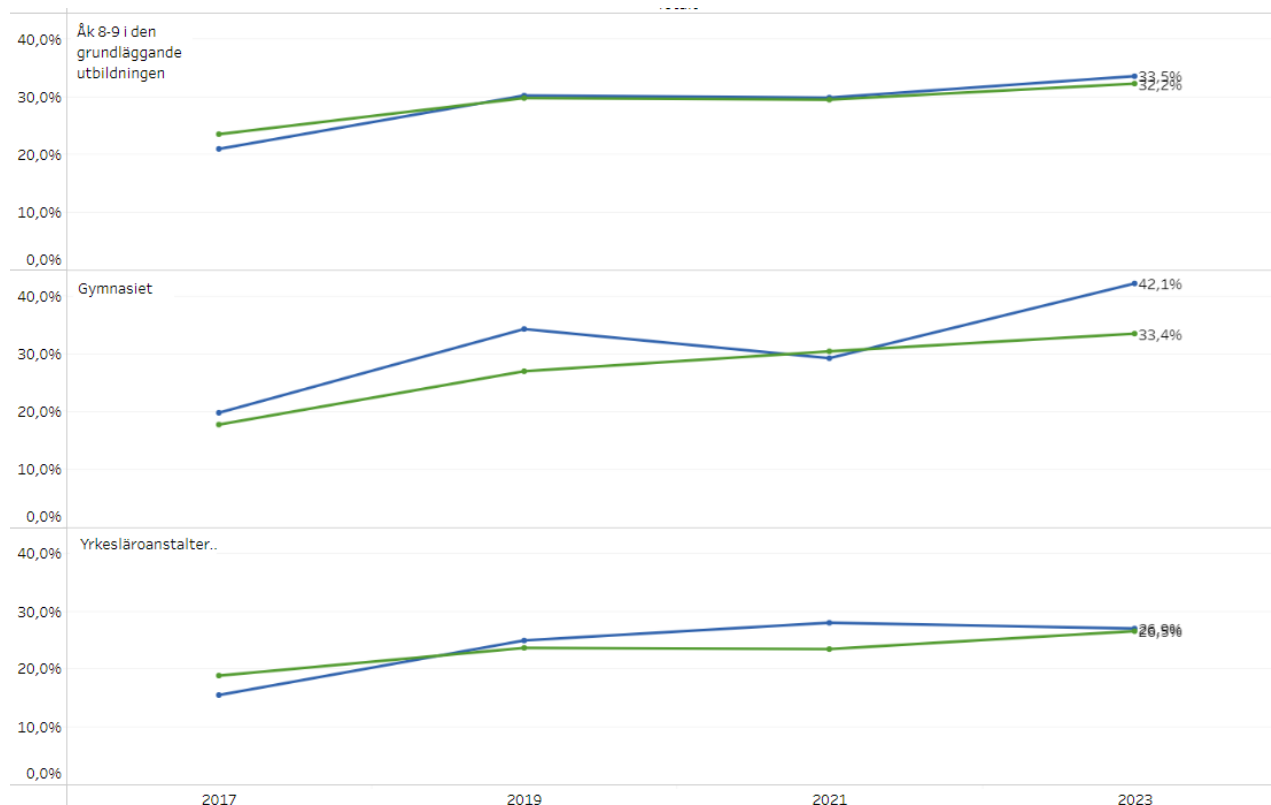
Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Andel (%) åländska ungdomar som är ordentliga berusade minst en gång i månaden

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Ungdomar som uppgett att de ofta försökt tillbringa mindre tid på nätet, men inte lyckats, %

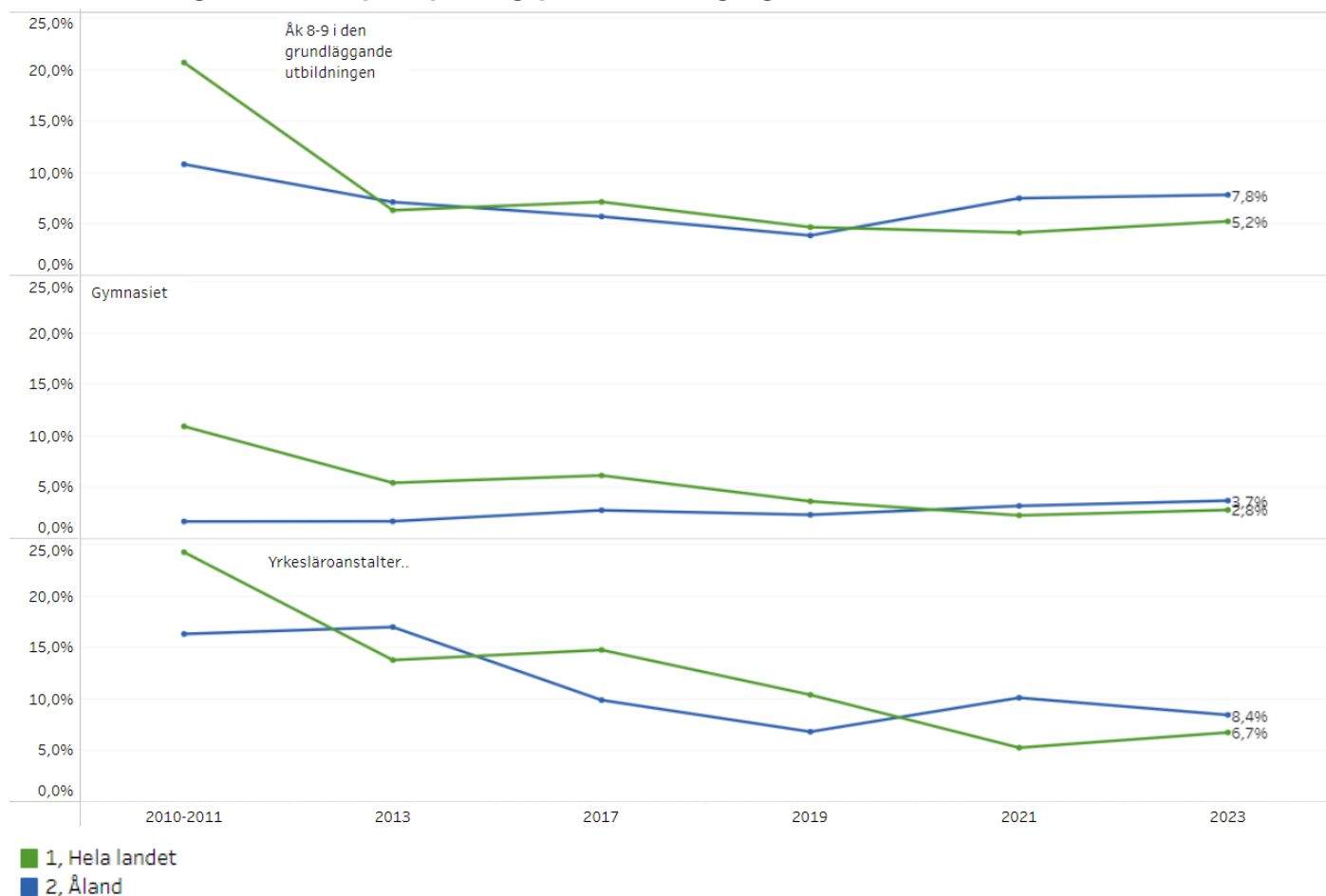
- 1, Hela landet
- 2, Åland

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Indikatorn är inte omnämnd i ANDTS-politiska programmet utan har i efterhand tagits med för att följa upp beroende av nät bland ungdomar, inklusive vissa former av spelande.

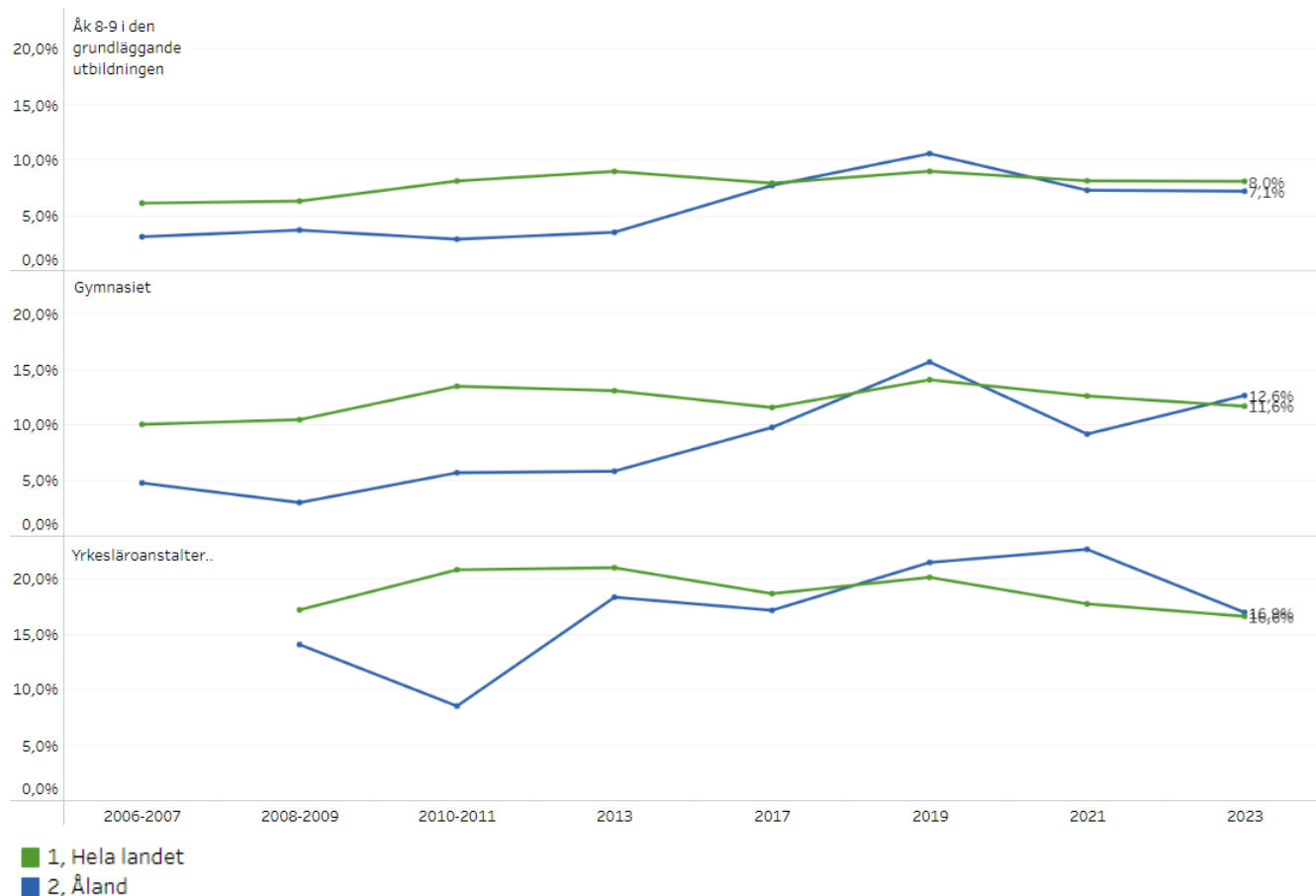
Spelar penningspel varje vecka (enkäten Hälsa i skolan)

Andelen (%) ungdomar som spelar penningspel minst 1 - 2 gånger i veckan

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Har prövat olagliga droger åtminstone en gång

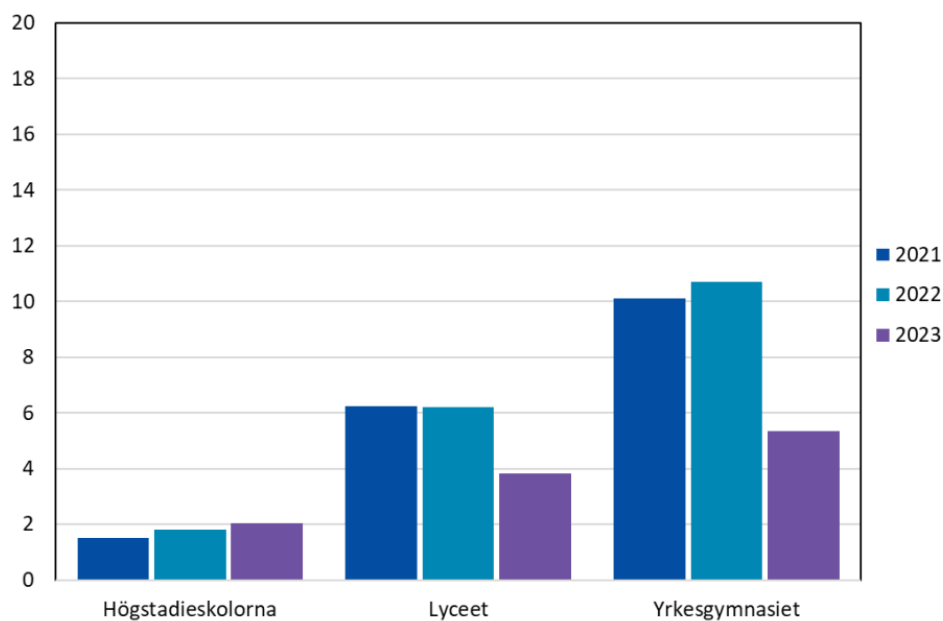
Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Provad på narkotika enligt ungdomsundersökningen

Narkotikabruk 2021, 2022 och 2023 (efter skolan, procentuell andel)

Siffran avser de svarande som har uppgett att de någon gång har använt narkotika.

Procent

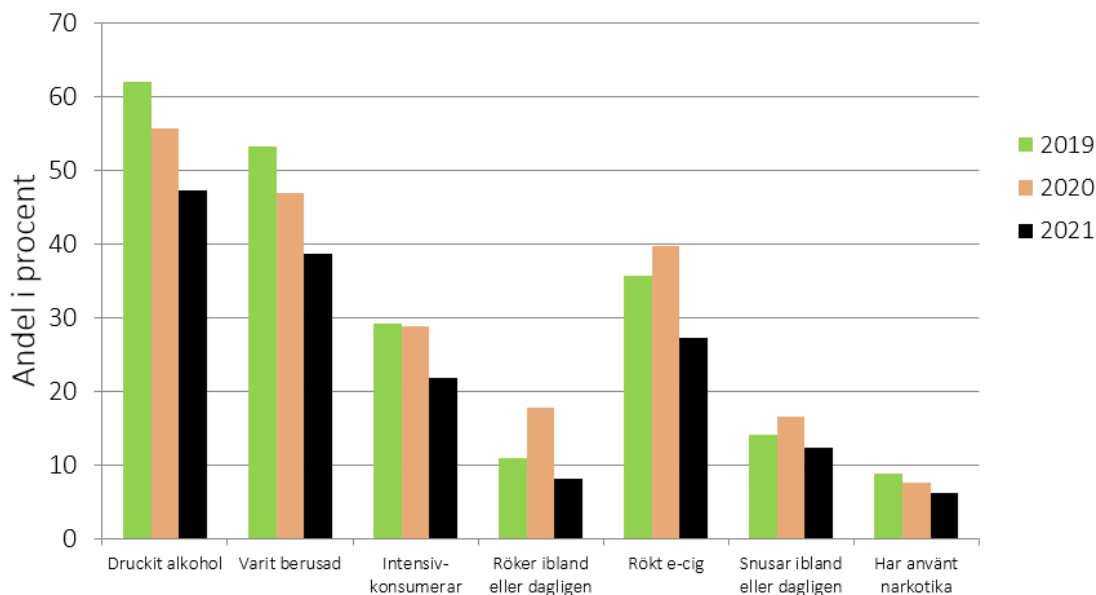
Not: Observera att skalan slutar vid 20 %.

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

För jämförelse: visualiseringar av tidigare ungdomsundersökningar (drogvaneundersökningar):

Ålands lyceum

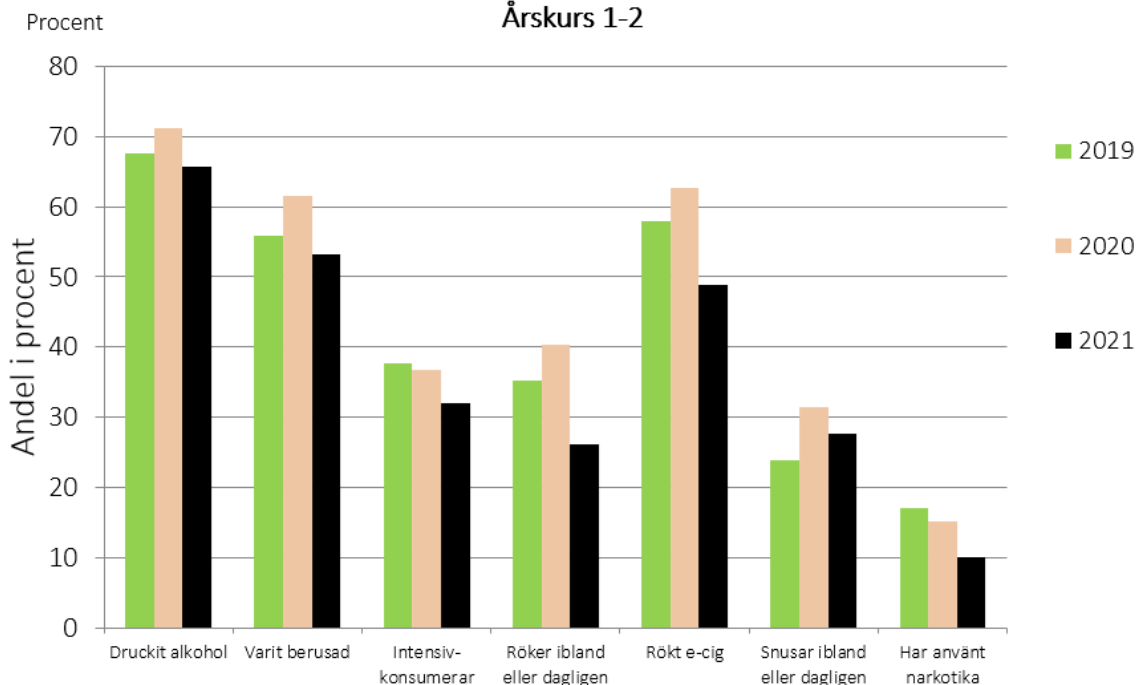
Åk 1-2

Källa: Folkhälsans drogvaneundersökningar

Ålands yrkesgymnasium

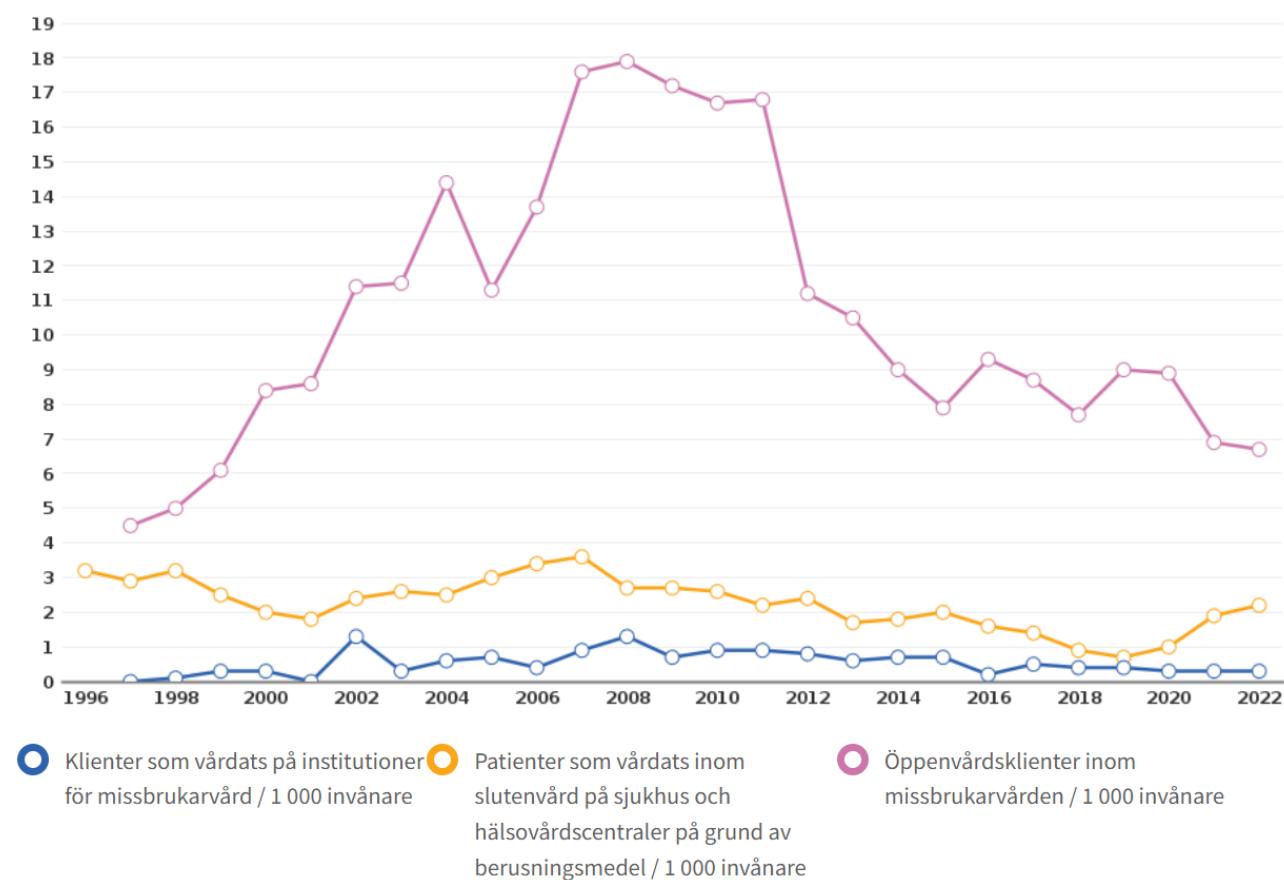
Årskurs 1-2

Källa: Folkhälsans drogvaneundersökningar

**Antalet klienter/patienter i behandling (Beroendemottagningen/ÅHS via ÅSUB/THL)
Klienter som vårdats på institutioner för missbrukarvård (THL)**

Klienter/patienter i olika vårdformer, hela Åland

Källa: THL/Sotkanet

Antal narkotikarelaterade brott och rattfyllerier (Statistikcentralen)

Indikatorerna presenteras under målsättning 6 nedan.

3.2 Målsättning 2:

Debutåldern för alkohol, tobak och spel om pengar ska successivt höjas. Ingen under 18 år ska bruka ANDT eller spel om pengar

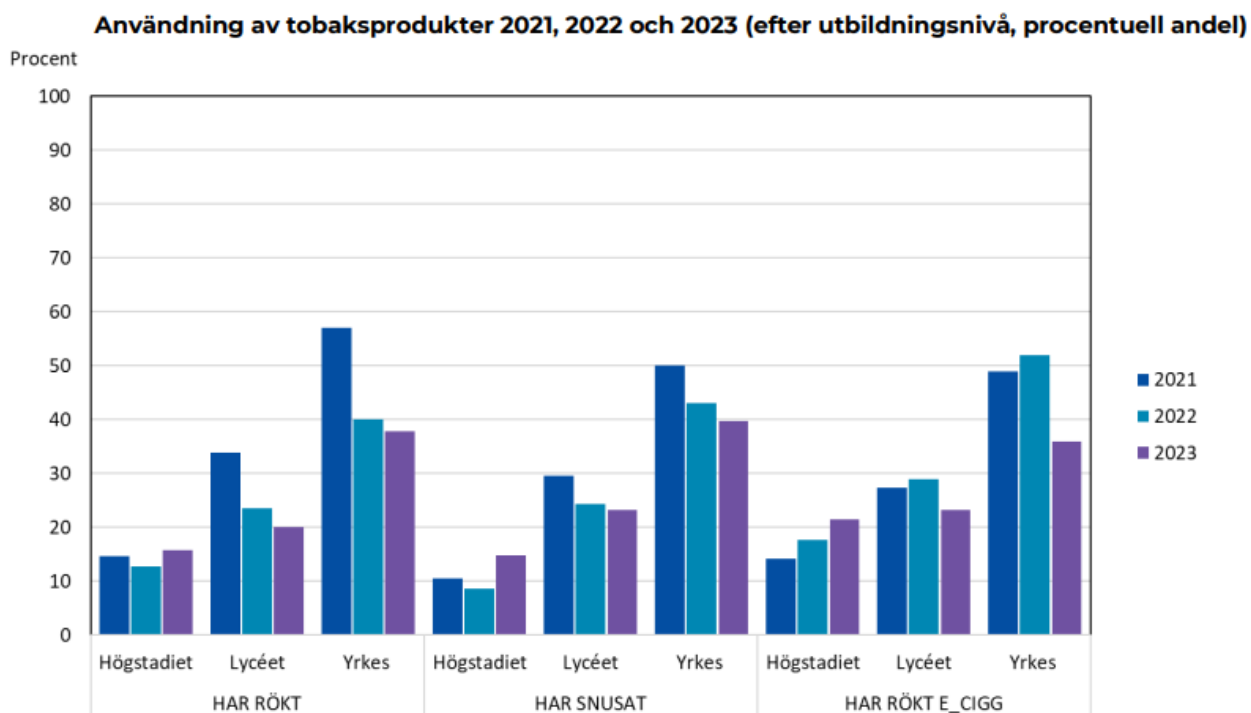
Indikatorer för uppföljning: Debut med alkohol och tobak (Folkhälsans drogvanundersökningar och enkäten Hälsa i skolan) genom uppföljning av olika skolstadier. Nykterhet, tobaksfrihet och andelen som testat narkotika (Folkhälsans drogvanundersökningar och enkäten Hälsa i skolan). Spelar penningsspel varje vecka (enkäten Hälsa i skolan). Föräldrars restriktivitet till barns användande av alkohol och tobak (Folkhälsans drogvanundersökningar).

De flesta indikatorerna från drogvanundersökningarna presenteras under målsättning 1 ovan.

Debut med alkohol och tobak (Folkhälsans drogvanundersökningar och enkäten Hälsa i skolan) genom uppföljning av olika skolstadier

Indikatorn (debutålder) följs upp också genom att jämföra de olika skolstadierna i alkohol- och tobakindikatorerna under målsättning 1 (ungdomsundersökningarna och Hälsa i skolaundersökningarna).

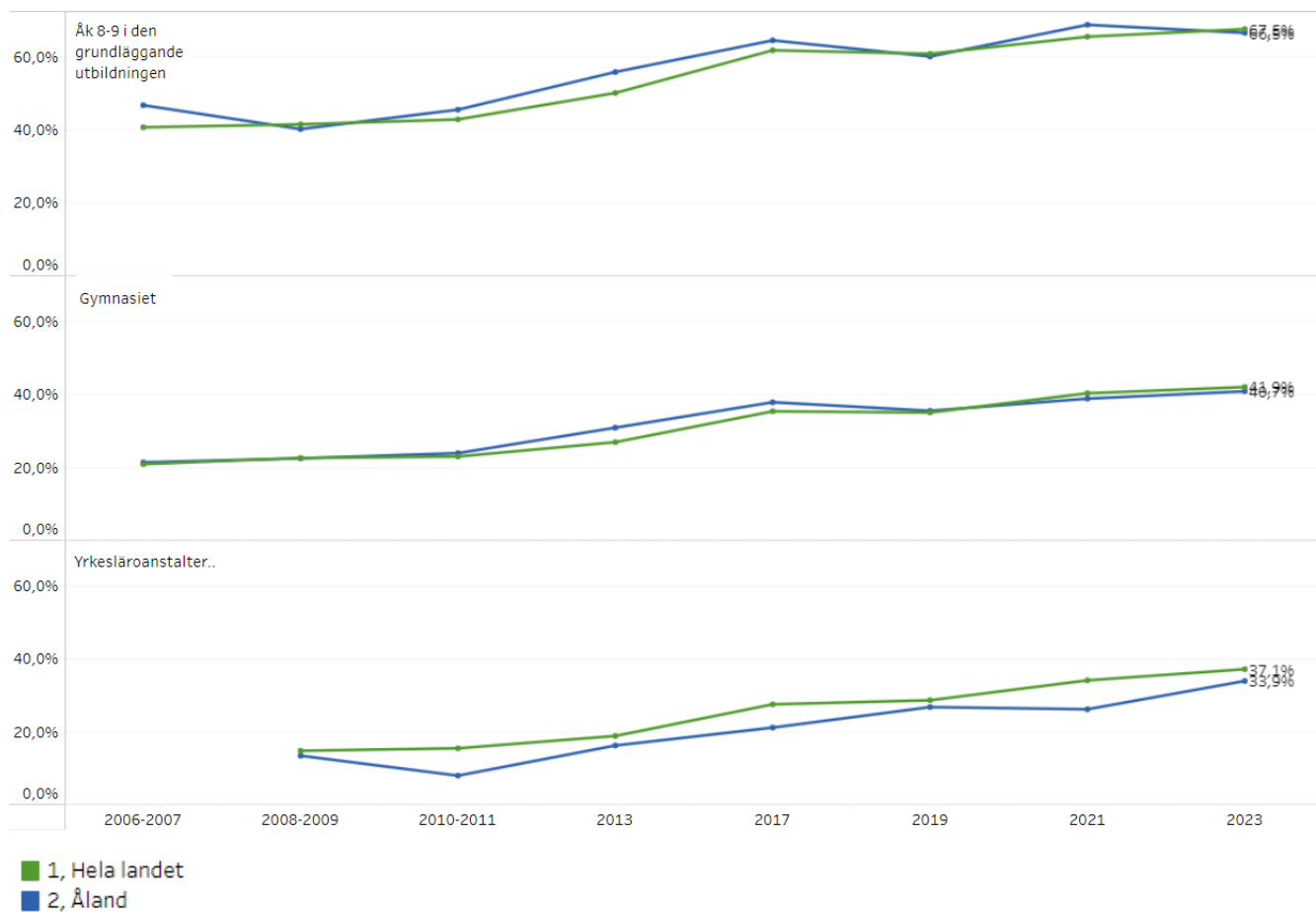
Ungdomsundersökningen antal som provat på olika tobaksprodukter

Källa: Folkhälsans ungdomsundersökningar/ÅSUB

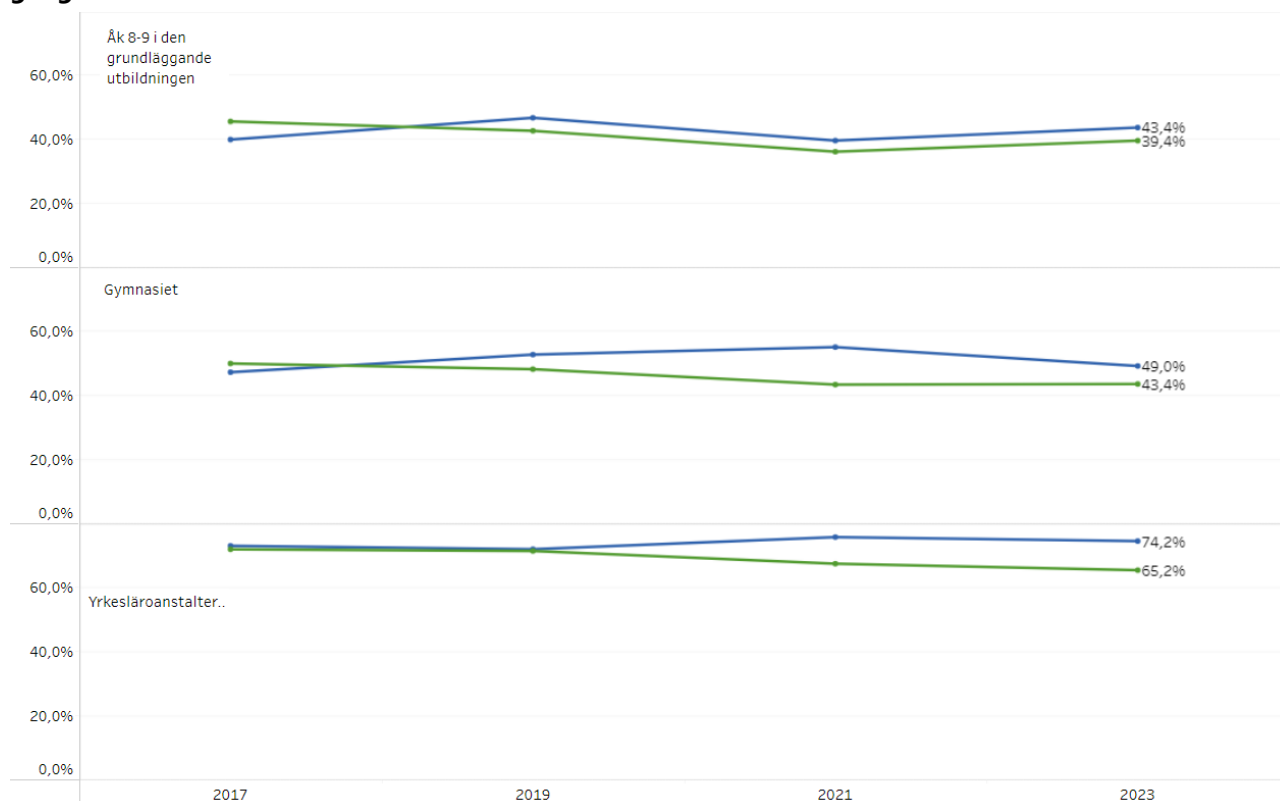
Nykterhet, tobaksfrihet och andelen som testat narkotika (Folkhälsans drogvanundersökningar och enkäten Hälsa i skolan)

Andelen (%) ungdomar som inte använder alkohol

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Andelen (%) ungdomar som har använt någon tobaksprodukt eller e-cigarett åtminstone en gång under sin livstid

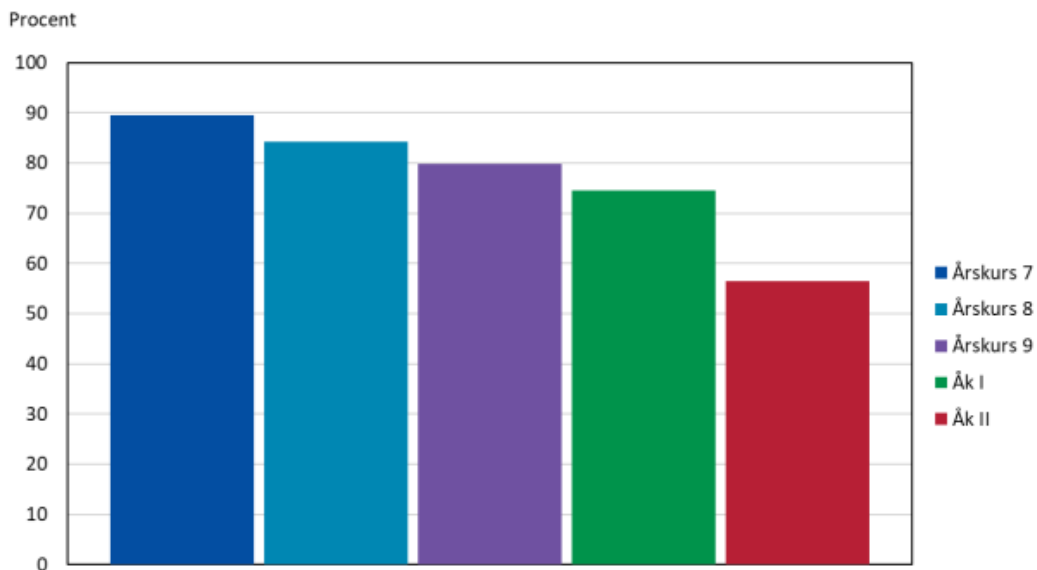
- 1, Hela landet
- 2, Åland

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Föräldrars restriktivitet till barns användande av alkohol och tobak (Folkhälsans drogvaneundersökningar)

2023:

Andel svarande under 18 år som uppgett att föräldrarna inte tillåter alkoholbruk (efter årskurs, procentuell andel)

Not: Endast minderåriga svarande ingår i resultatet.

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

Om tillgänglig publicera en tidsmässig jämförelse av föräldrars restriktivitet hösten 2024, för både alkohol och tobak.

3.3 Målsättning 3:

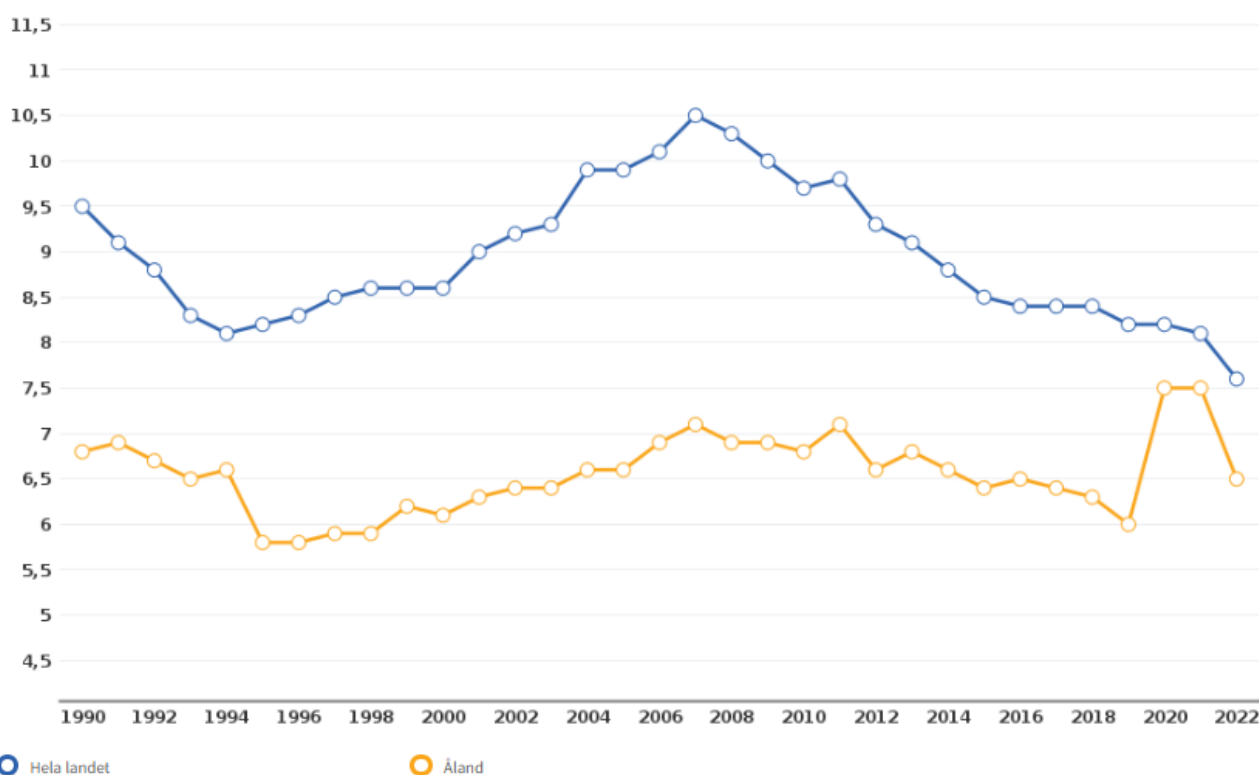
Totalkonsumtionen av alkohol, tobak, narkotika, dopningspreparat och spel om pengar ska minska. Det långsiktiga målet gällande tobak är ett rökfritt Åland år 2030 och ett tobaksfritt Åland år 2040

Indikatorer för uppföljning: Försäljningsstatistik för alkohol på serveringsställen och i detaljhandel³ (ÅMHM, Valvira, Alko). Totalkonsumtion av alkohol (beräkningar i samband med ÅSUB:s ANDTS-undersökningar). Mätningar av narkotikarester i avloppsvattnet (THL). Bruk av alkohol, narkotika, läkemedel, dopning, tobaksprodukter och spel (ÅSUB:s undersökning om ålänningars ANDTS-vanor), Folkhälsans drogvanundersökningar och enkäten Hälsa i skolan).

Försäljningsstatistik för alkohol på serveringsställen och i detaljhandel⁴ (ÅMHM, Valvira, Alko)

Registrerad försäljning av liter 100 % alkohol per person 15 år och äldre

År 2023 låg Åland på 6,5 liter och hela landet på 7,6 liter.

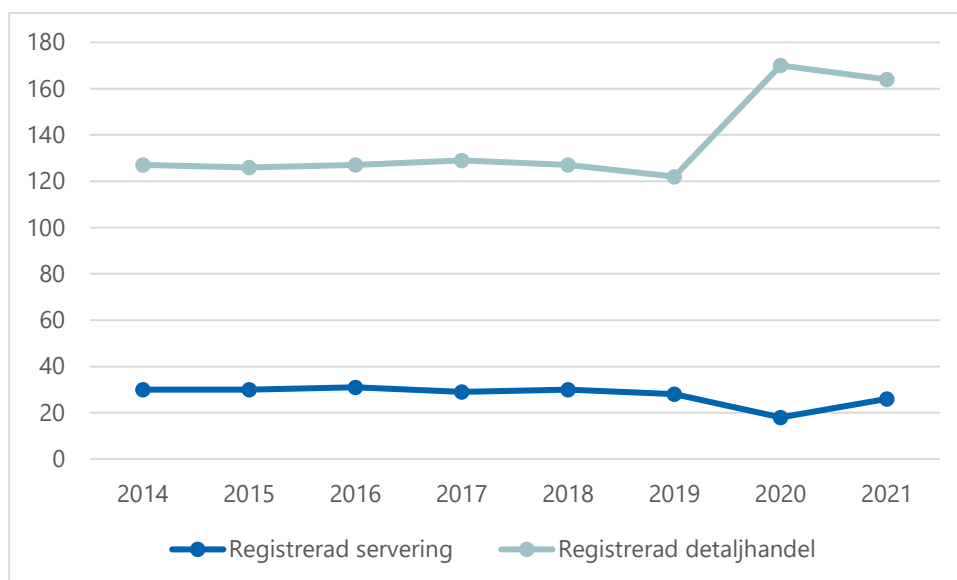
Källa: Valvira. Sotkanet.

Registrerad försäljning i tusen liter 100 % alkohol på Åland

Försäljningsuppgifter fördelat på servering och detaljhandel ej uppdaterade för år 2022 emedan uppgifter inte erhållits av Valvira vid tidpunkten för uppgörandet.

³ Exklusive försäljning på fartyg hemmahörande på Åland i utrikestrafik

⁴ Exklusive försäljning på fartyg hemmahörande på Åland i utrikestrafik

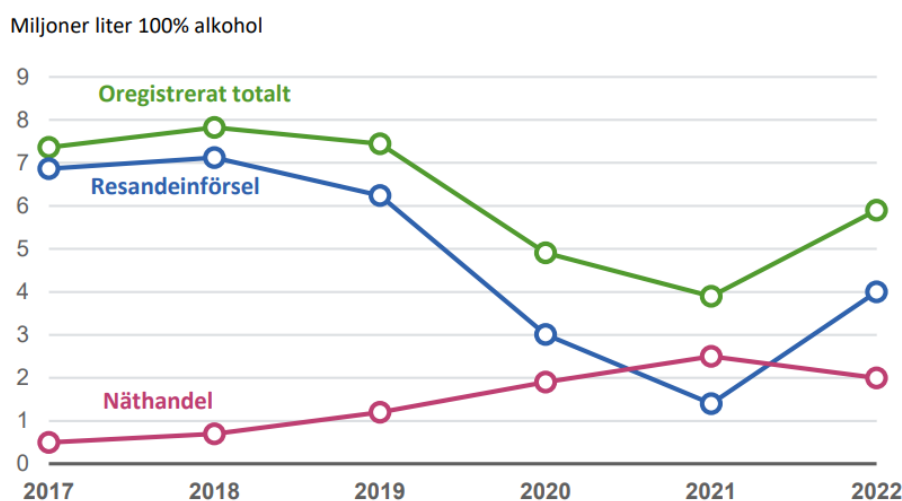

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Registrerad servering	30	30	31	29	30	28	18	26
Registrerad detaljhandel	127	126	127	129	127	122	170	164
Sammanlagd försäljning	157	156	158	158	156	150	188	190

Källa: Valvira (erhållna uppgifter).

Oregistrerad konsumtion i liter 100 % alkohol i hela Finland (uppskattning)

Den oregistrerade alkoholkonsumtionen i hela Finland, dvs. resandeförseln och näthandeln från utländska webbutiker, uppgick till hundraprocentig alkohol motsvarande 5,9 miljoner liter. Den oregistrerade konsumtionen räknat i 100-procentig alkohol var 1,3 liter per invånare som fyllt 15 år.

Källa: Valvira (Resandeförsel och näthandel av alkoholdrycker 2022. Rapport 6/2023)

Samtidigt som registrerad försäljning ökade (särskilt på Åland) år 2020 – 2021, minskade oregistrerad försäljning kraftigt. ÅSUB skrev i sin ANDTS-vaneundersökning 2021: "De svarande har i genomsnitt köpt 0,8 liter alkohol på färjor och flyg under de senaste tolv månaderna omräknat till 100-procentig alkohol. Den motsvarande siffran var 2,2 liter i den föregående undersökningen 2016".

Totalkonsumtion av alkohol (beräkningar i samband med ÅSUB:s ANDTS-undersökningar).

ÅSUB:s uppskattning av totalkonsumtionen av alkohol (registrerad och oregistrerad konsumtion), liter 100 % alkohol per personer 15 år och äldre

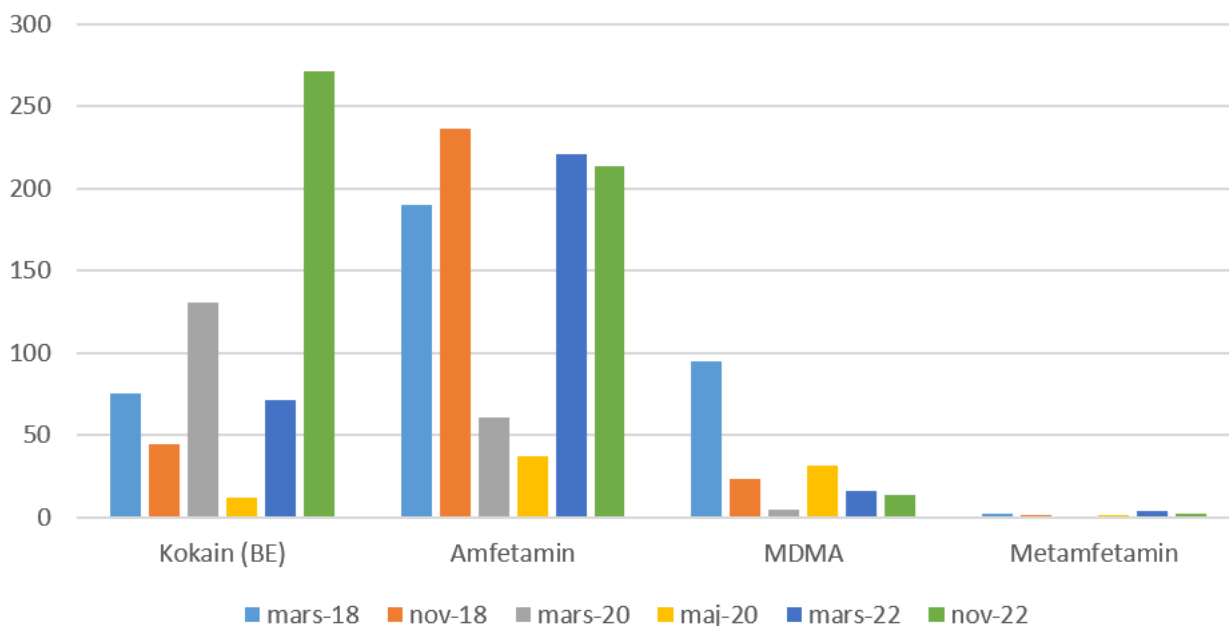
År		
2011	2016	2021
7,4 – 8,0	7,1 – 7,8	7,9 – 8,2

Källa: ÅSUB

I sammanhanget kan beaktas att i samma undersökning (enkätdelen) uppskattade svararna alkoholbruket *under pandemin* ha förändrats enligt följande: Ingen påverkan/ej aktuellt: 84 %, Minskat: 12, Ökat: 5 %.

Mätningar av narkotikarester i avloppsvattnet (THL)

Förekomst av narkotika (mg/1000pers/dag) vid mätningar vid Lotsbroverket

Insamlingsdatum	Kokain (BE)	Amfetamin	MDMA	Metamfetamin
03/2018	75,54	189,50	94,52	2,50
11/2018	44,53	235,98	23,03	1,65
03/2020	130,81	60,73	4,15	0,00
05/2020	12,16	37,25	31,71	1,22
03/2022	70,88	221,04	15,89	3,34
11/2022	271,13	213,29	13,79	1,95

Uppgifterna nedan har lämnats av Lotsbroverket år 2020:

- Lotsbroverket inkluderar de ca 21 000 personer (invånare) som är anslutna (fördelat på 7 kommuner) till ledningarna. Även personer med enskilda avlopp kan bidra direkt, om t.ex. deras arbetsplats är kopplad till Lotsbroverket.
- Inkluderar även slam från andra kommuners reningsverk, från invånarens enskilda avlopp, slutna tankar och 3-kammarbrunnar samt industriers processvatten (det sistnämnda till en mängd motsvarande ca 10 000 personer till en total personekvivalent om dryga 30 000PE).

- Av den ordinarie färjetrafiken är det endast Viking Lines Rosella som regelbundet lämnar avloppsvatten till Lotsbroverket.

En uppskattad normal engångsdos⁵ av de narkotikatyper som ingår i mätningarna:

Kokain: 25 - 100 mg

Amfetamin: 100 - 200 mg

MDMA: 50 - 250 mg

Metamfetamin: 10 - 30 mg

Bruk av alkohol, narkotika, läkemedel, dopning, tobaksprodukter och spel (ÅSUB:s undersökning om ålämningars ANDTS-vanor, Folkhälsans drogvaneundersökningar och enkäten Hälsa i skolan)

Indikatorerna presenteras under målsättning 1 ovan, både vad gäller ungdomar och vuxna.

⁵ Uppgifterna om normala doser är från internetmedicin.se och utgör uppskattningar. Vid överdosering är mängderna flera gånger större än en vanlig dos.

3.4 Målsättning 4:

Tillgängligheten till alkohol, narkotika, dopningspreparat och tobak ska minska. Spel om pengar ska utgöra en sund och säker arena där efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former.

Indikatorer för uppföljning: Antalet försäljningsställen⁶ för tobak och alkohol samt förlängda serveringstider (ÅMHM, Valvira, Statens ämbetsverk). Utvecklingen av punktskatter på tobak och alkohol. Åtgärder som vidtagits i syfte att minska spelmissbruk och sociala problem (PAF:s årliga redovisning till landskapsregeringen). Minderårigas anskaffning av alkohol och tobak (Folkhälsans drogvanundersökningar och enkäten Hälsa i skolan). Hur lätt det är att skaffa droger på den egna orten (enkäten Hälsa i skolan). Om erbjudits narkotika och känner till personer som kan sälja eller ge narkotika (Folkhälsans drogvanundersökningar).

Antalet försäljningsställen för alkohol, inkl. förlängd serveringstid

År	Alko-butiker	Alko-uthämt n.ställe	Gårdsvins- och sahtibutiker	Övrig detaljhandel	Serveringstillstånd*	Serveringsst. med detaljhandel	Förlängd serveringstid	
							Fortlöpande**	Tillfälliga
2020	2	10	3	53	127	1	4	6
2021	2	11	3	53	133	2	4	2
2022	2	11	3	52	136	2	4	4

*Inkluderar inte tillfälliga serveringstillstånd

**Innan 1.11.2021 kunde förlängd servering beviljas för högst två år. Sådana tillstånd ingår här, och inte under tillfälliga (kolumnen till höger).

Källa: Valvira, THL, ÅMHM

Anmälda försäljningsställen för tobak

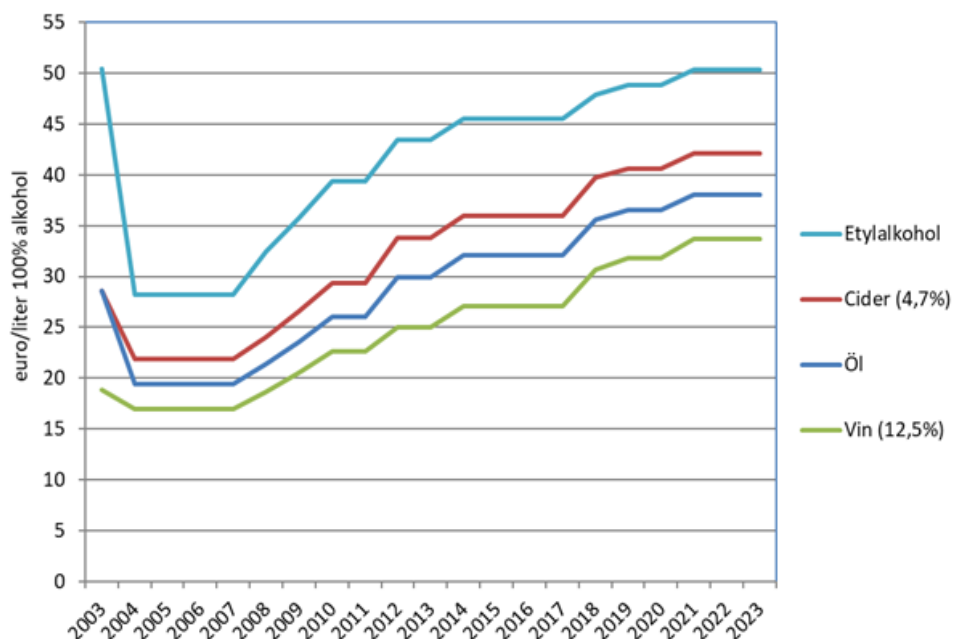
Uppgifterna i tabellen baserar sig på ÅMHM:s rapportering för december för respektive år.

År	Antal
2021	51
2022	23

Källa: ÅMHM

⁶ Omfattar landbaserad försäljning och försäljning på fartyg hemmahörande på Åland i utrikestrafik

Utvecklingen av punktskatter på tobak och alkohol

Källa: Finansministeriet: <https://vm.fi/sv/alkoholbeskattningen>

Notera att småbryggerier i Finland har rätt till reducerad skatt.

Tobaksskatt betalas beroende på produktgrupp, på enhetspris och procent av detaljhandelspriset. Tobaksaccisen framgår av tabellen till lagen om tobaksaccis (FFS 1470/1994). Förändringar av tobaksskatten under 2022 - 2023 är kända emedan riksdagen beslutat om den enligt Regeringsproposition 143/2021 rd. Till följd av höjningarna beräknades priset på cigaretter stiga sammanlagt med i genomsnitt 11 procent och priset på rulltobak med 35 procent. Priset på pip- och cigarettobak beräknades stiga sammanlagt med i genomsnitt 18 procent och priset på cigarrer och cigariller med 17 procent. Dessutom fogades en ny skatteklass för tobaksprodukter avsedda för upphettning, för vilken skatten bestämdes till 30 cent per gram.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering görs gradvisa höjningar av punktskatterna på tobak- och nikotinprodukter med sammanlagt 100 miljoner euro under den regeringsperioden 2023 - 2027. Tabellerna nedan omfattar inte dessa kommande höjningar.

Utveckling av skatt per enhet och minimiskatt på cigaretter:

Period	Skatt per enhet cent/ st.	Minimiskatt cent/ st.
1.1–30.6.2022	8,32	32,24
1.7–31.12.2022	8,69	33,28
1.1–30.6.2023	9,06	34,32
1.7.2023–	9,43	35,36

Källa: Regeringsproposition 143/2021 rd.

Utveckling av skatten per enhet och minimiskatten på rulltobak

Period	Skatt per enhet cent/g	Minimiskatt cent/g
1.1–30.6.2022	5,95	21,43
1.7–31.12.2022	6,65	23,41
1.1–30.6.2023	7,35	25,39
1.7.2023–	8,05	27,37

Källa: Regeringsproposition 143/2021 rd.

Utvecklingen av skatten per enhet på pip- och cigarettobak

Period	Skatt per enhet cent/g
1.1–30.6.2022	8,35
1.7–31.12.2022	9,15
1.1–30.6.2023	9,95
1.7.2023–	10,75

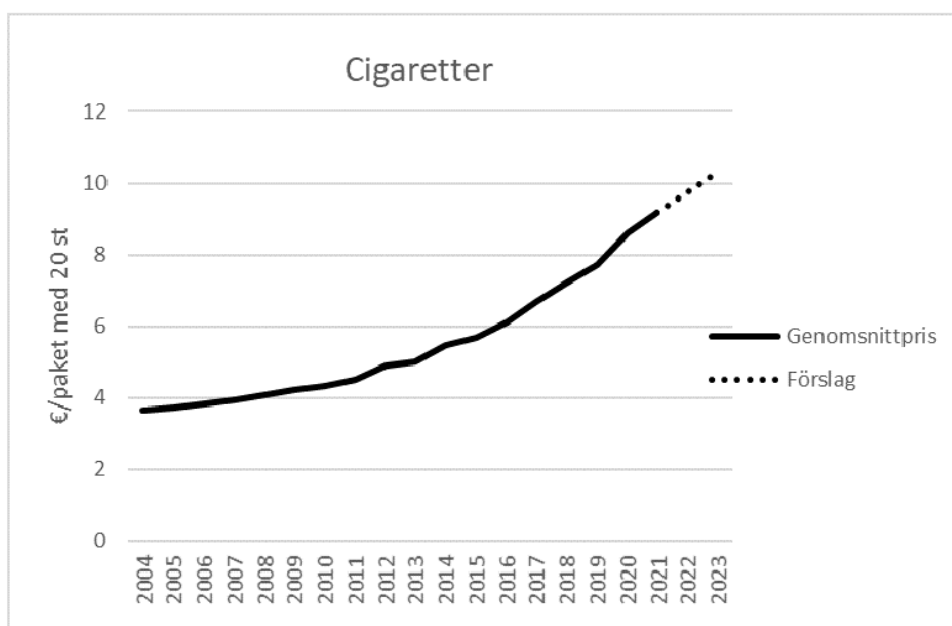
Källa: Regeringsproposition 143/2021 rd.

Utvecklingen av skatten per enhet och minimiskatten på cigarrer och cigariller under höjningens olika faser

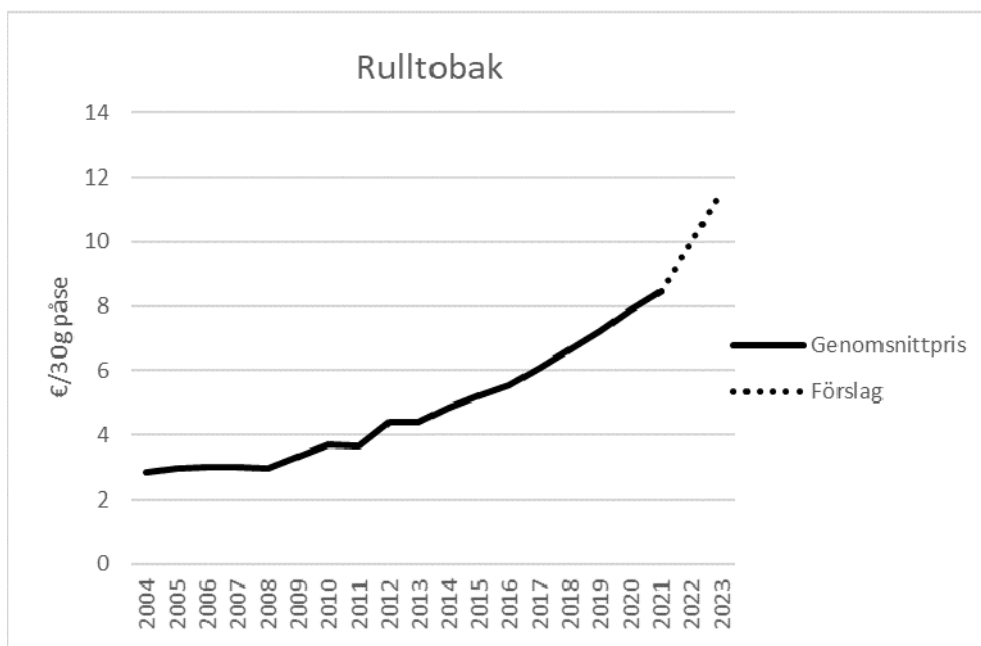
Period	Skatt per enhet cent/ st.	Minimiskatt cent/ st.
1.1–30.6.2022	6,52	32,24
1.7–31.12.2022	8,54	33,28
1.1–30.6.2023	10,56	34,32
1.7.2023–	12,58	35,36

Källa: Regeringsproposition 143/2021 rd.

Visualisering av utvecklingen av genomsnittspriserna för cigaretter och rulltobak samt den förutsedda prisutvecklingen till följd av de föreslagna skattehöjningarna

Källa: Regeringsproposition 143/2021 rd.

Källa: Regeringsproposition 143/2021 rd.

Åtgärder som vidtagits i syfte att minska spelmissbruk och sociala problem (PAF:s årliga redovisning till landskapsregeringen)

PAF:s årsredovisningar beskriver i närmare detalj vilka enskilda åtgärder som vidtagits för att begränsa spelmissbruk. PAF redovisar också spelförluster (och vinster) enligt kundsegment, vilket återges nedan.

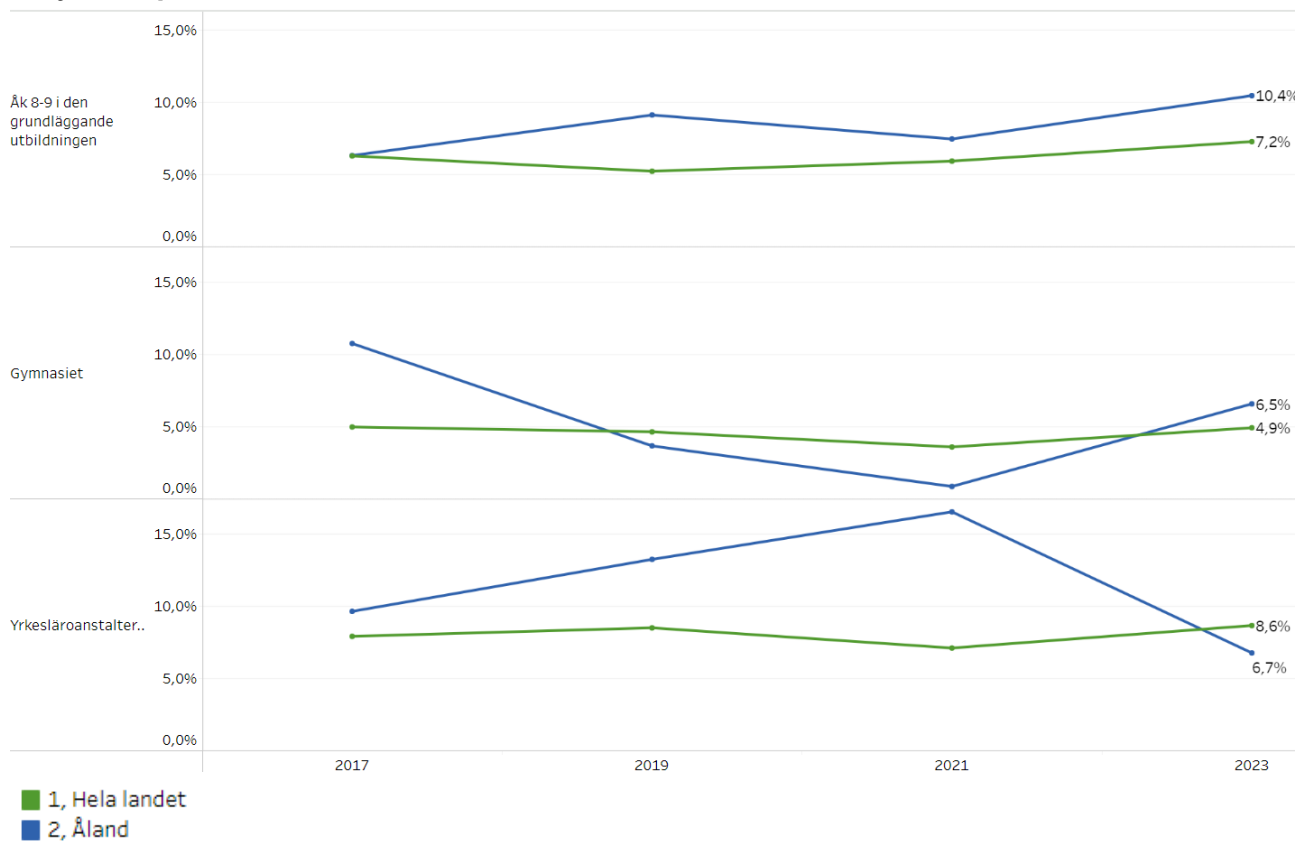
KUNDSEGMENT (EUR)	TOTALT SPELÖVERSKOTT						ANDEL KUNDER PER SEGMENT						GENOMSnittLIGT SPELÖVERSKOTT PER KUND (EUR)					
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2022	2021	2020	2019	2018	2017
> 30 000	0	0	219,812 *	6 072 132	9 648 523	13 653 368	0,00%	0,00%	0,00%	0,05%	0,13%	0,20%	0,00	0,00	54 953	39 175	39 870	44 765
15 001 - 30 000	16 890 079	14 026 102	18 284 221	26 214 835	18 087 884	18 436 519	0,27%	0,25%	0,28%	0,43%	0,48%	0,60%	17 235	17 959	19 597	20 561	20 255	20 349
8 001 - 15 000	42 019 085	29 342 290	24 750 155	28 863 944	22 007 735	21 600 129	1,09%	0,89%	0,69%	0,91%	1,09%	1,32%	10 587	10 627	10 654	10 655	10 751	10 805
0 - 8 000	163 851 378	134 369 798	120 684 221	104 547 874	71 410 935	67 150 397	76,93%	70,52%	72,91%	70,83%	66,74%	73,65%	585	617	494	498	570	604
VINNANDE SPELARE	-46 191 446	-43 161 469	-43 367 676	-31 772 901	-23 056 491	-23 003 994	21,66%	28,32%	26,12%	27,78%	31,57%	24,22%	-586	-494	-495	-386	-389	-629
TOTAL	176 569 096	134 576 721	120 570 733	133 925 884	98 098 586	97 836 418	100%	100%	100%	100%	100%	100%	485	436	359	452	522	648

Spelöverskott = spelinsatser - vinster - "adjustments"	Pafs förlustgränser 2018-2022:
*Saldot förklaras av att förlustgränsen för Multibrand Ltd aktiverades i februari 2020.	2018 30 000
	2020 25 000
	2021 - 2022 20 000

Källa: PAF:s årsredovisning 2022. Redigerad bild.

Minderårigas anskaffning av alkohol och tobak (Folkhälsans drogvanundersökningar och enkäten Hälsa i skolan)

Andel (%) unga på Åland under 18 år som uppger att de använder alkohol, och som uppger att de själva köpte den alkohol de drack senast i en butik, kiosk eller vid en bensinstation

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Andel (%) unga på Åland under 18 år som uppger att de använder cigaretter, och som uppger att de skaffade dem själv i detaljhandeln

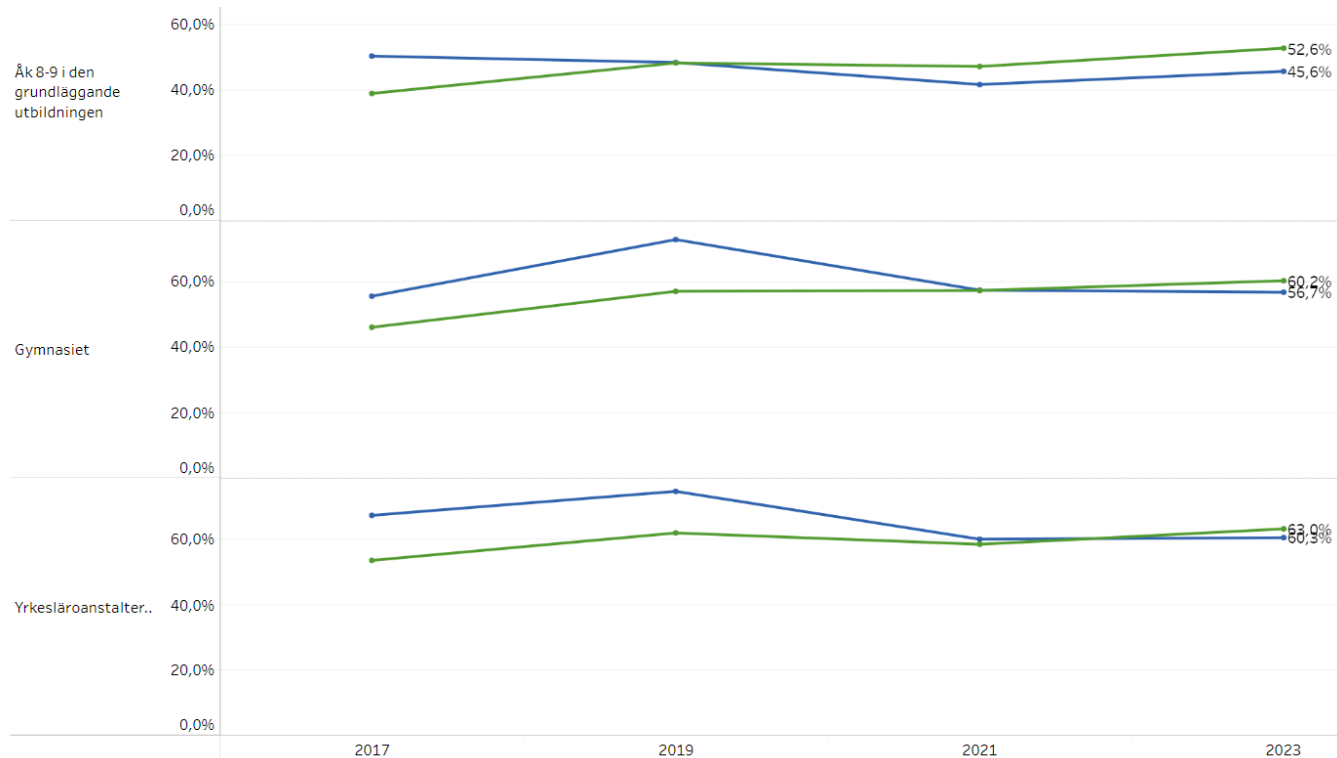

- 1, Hela landet
- 2, Åland

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

Hur lätt det är att skaffa droger på den egna orten (enkäten Hälsa i skolan)

Andelen (%) åländska ungdomar som uppskattar att det är ganska eller mycket lätt att skaffa droger på den egna orten

- 1, Hela landet
- 2, Åland

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL.

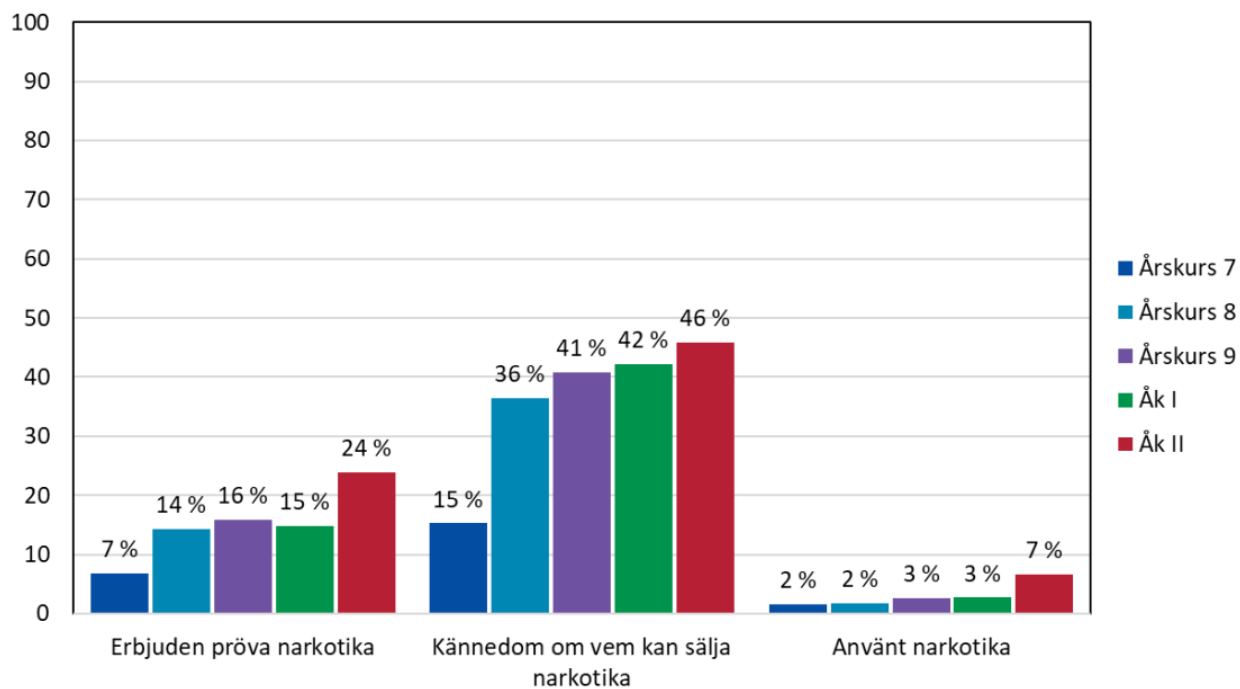
Om erbjudits narkotika och känner till personer som kan sälja eller ge narkotika (Folkhälsans drogvanundersökningar)

2023:

Frågan "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till den som vill ha?" omfattar i diagrammet svarsalternativen "Ja, det tror jag" och "Ja, det vet jag säkert".

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

Procent

3.5 Målsättning 5:

Tillgången till vård och stöd av god kvalitet för personer med skadligt bruk eller beroende samt för deras anhöriga och närstående ska säkras och utformas utifrån varje persons behov och förutsättningar

Indikatorer för uppföljning: *Upplevelser av klient-/patientnöjdhet inom olika typer av service (särskilda undersökningar om klienters/patienters eller personalens subjektiva bedömningar). Riskbruks- eller beroendevårdsrelaterade kontakter (Ålands ombudsmannamyndighet). Antalet klienter/patienter i behandling (KST och ÅHS via ÅSUB/THL).*

Upplevelser av klient-/patientnöjdhet inom olika typer av service (särskilda undersökningar om klienters/patienters eller personalens subjektiva bedömningar)

Inte erhållits/existerar inga relevanta uppgifter hos KST och ÅHS. Med relevans dock att KST 14 juni 2023 fastställde ett brukarråd. ÅHS patientråd tillsattes 1.4.2022.

Riskbruks- eller beroendevårdsrelaterade kontakter (Ålands ombudsmannamyndighet)

Ombudsmannamyndigheten utför statistikinsamlingen så att den sammanställs som helhet efter år 2024, i samband med vilken den publiceras här.

Antalet klienter/patienter i behandling (KST och ÅHS via ÅSUB/THL)

Indikatorn presenteras under målsättning 1 ovan.

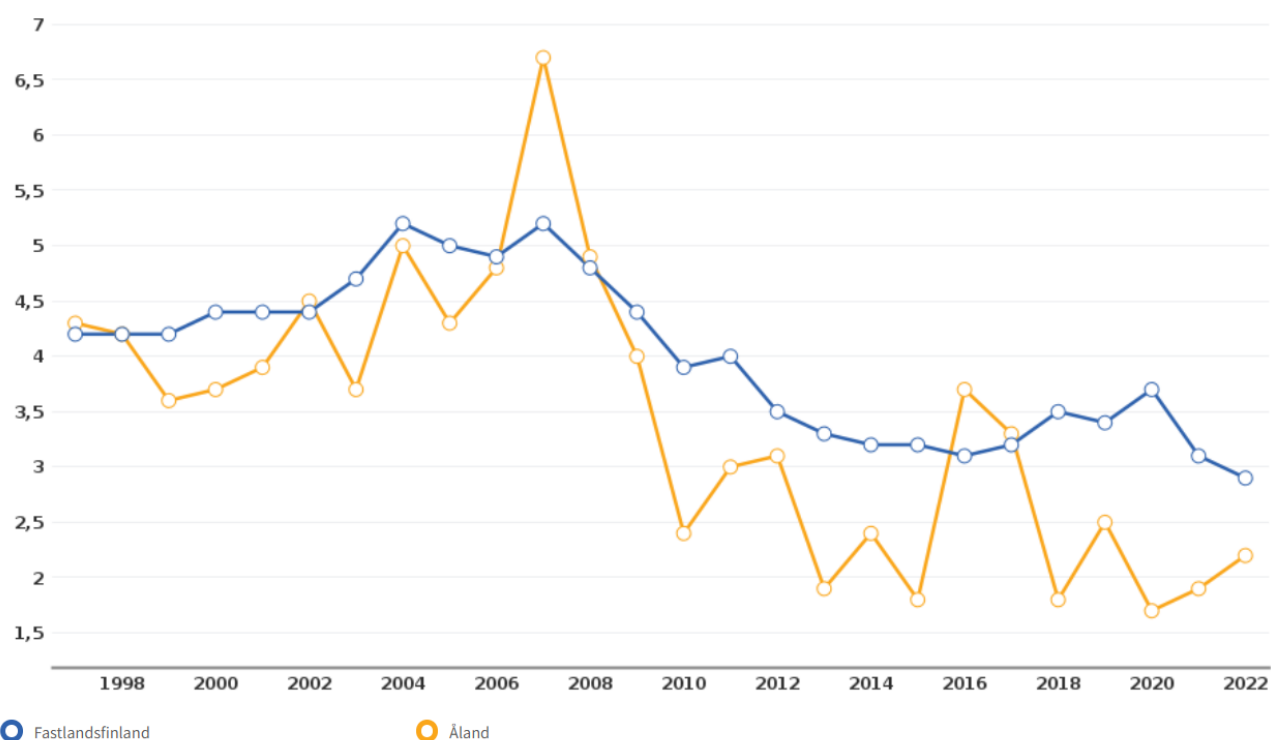
3.6 Målsättning 6:

Skadeverkningar relaterade till alkohol, tobak, narkotika, dopningspreparat och spel ska minska. Barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av andras eller eget bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak eller spel

Indikatorer för uppföljning: Antalet rattfyllerier, brott och våldsbrott under påverkan av alkohol eller andra droger, omhändertaganden på grund av alkohol eller droger, antal narkotikabrott samt alkohol- och narkotikarelaterad dödlighet (Statistikcentralen). Andel kvinnor som rökt under graviditeten (THL). Statistik om öppen- och slutenvårdstjänster inom sjuk- och socialvården vid problem med alkohol och droger, (Statistikcentralen). Driftskostnader för socialvårdens missbrukarvård/arbete för förebyggande av psykisk ohälsa (ÅSUB). Upplevelser av att föräldrarna dricker för mycket och upplevelser av skada av en förälders alkoholbruk (Folkhälsans drogvaneundersökningar, enkäten Hälsa i skolan). Ungas egna alkohol- tobaks- och narkotikabruk (Folkhälsans drogvaneundersökningar, enkäten Hälsa i skolan). Oroväckande användning av rusmedel eller tobaks- eller nikotinprodukter eller penningsspel bland unga (THL). Olycksfall i berusat tillstånd under läsåret (enkäten Hälsa i skolan). Allmänt mående (Folkhälsans drogvaneundersökningar). Mental hälsa - ångest, social ångest, nedstämdhet, självkänsla och sinnesstämning (enkäten Hälsa i skolan).

Antalet rattfyllerier, brott och våldsbrott under påverkan av alkohol eller andra droger (Statistikcentralen)

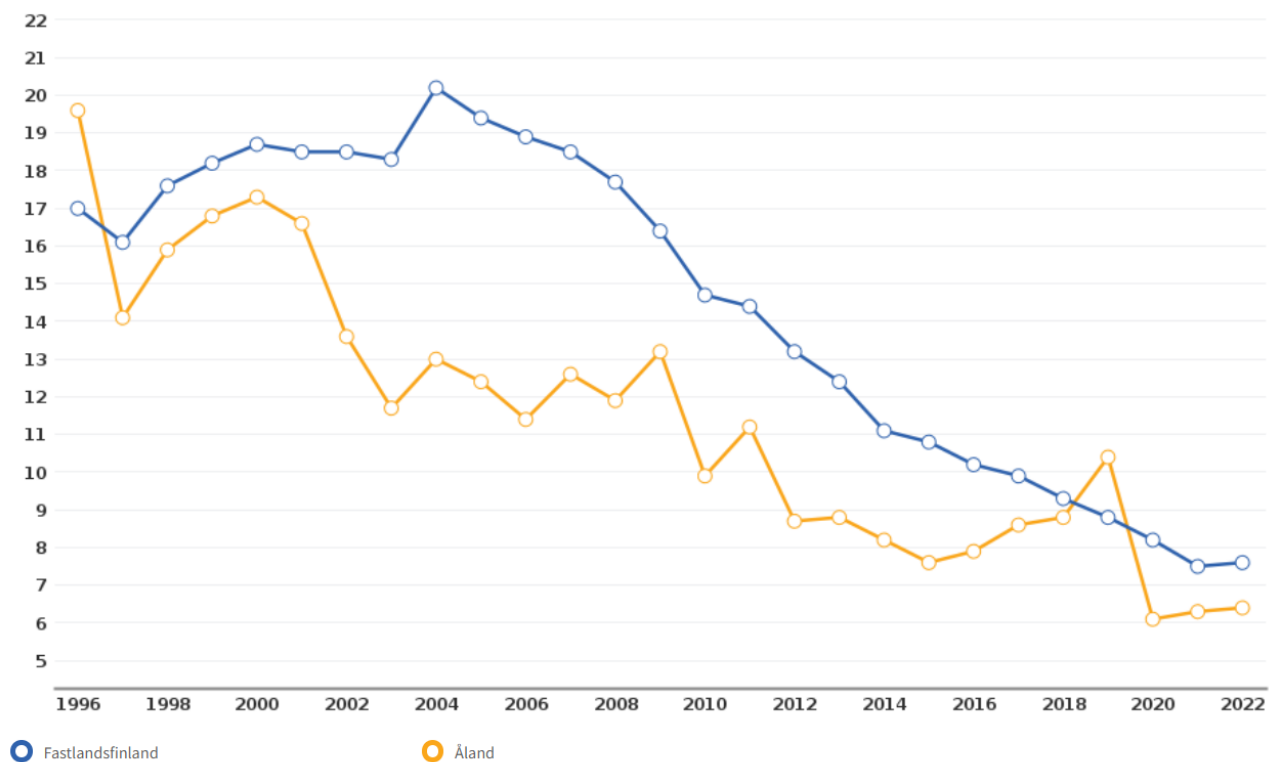
Rattfylleri som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare

Källa: THL/Sotkanet

Omhändertaganden på grund av alkohol eller droger (Statistikcentralen)

Personer som omhändertagits pga. alkohol och andra droger / 1 000 invånare

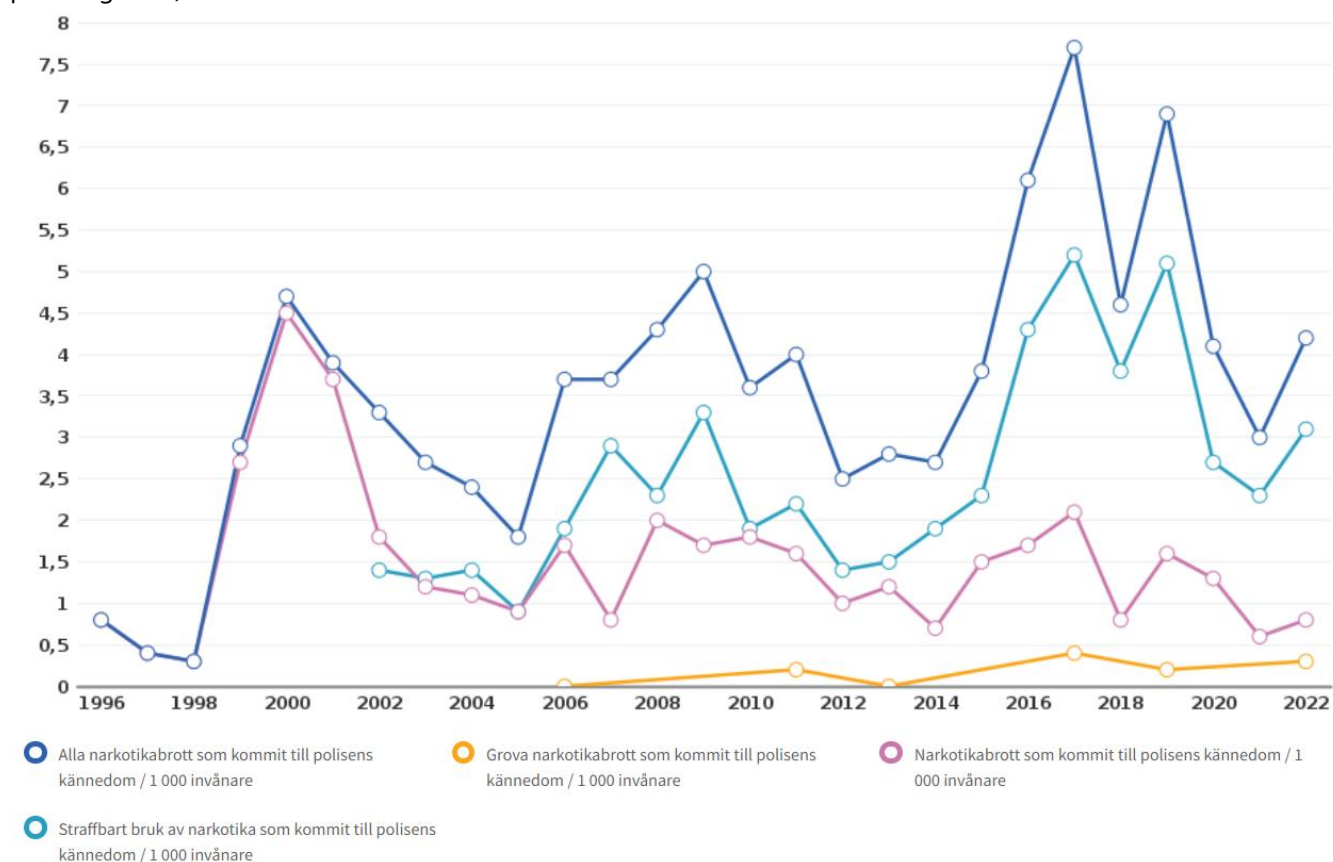

Källa: Sotkanet

Antal narkotikabrott (Statistikcentralen)

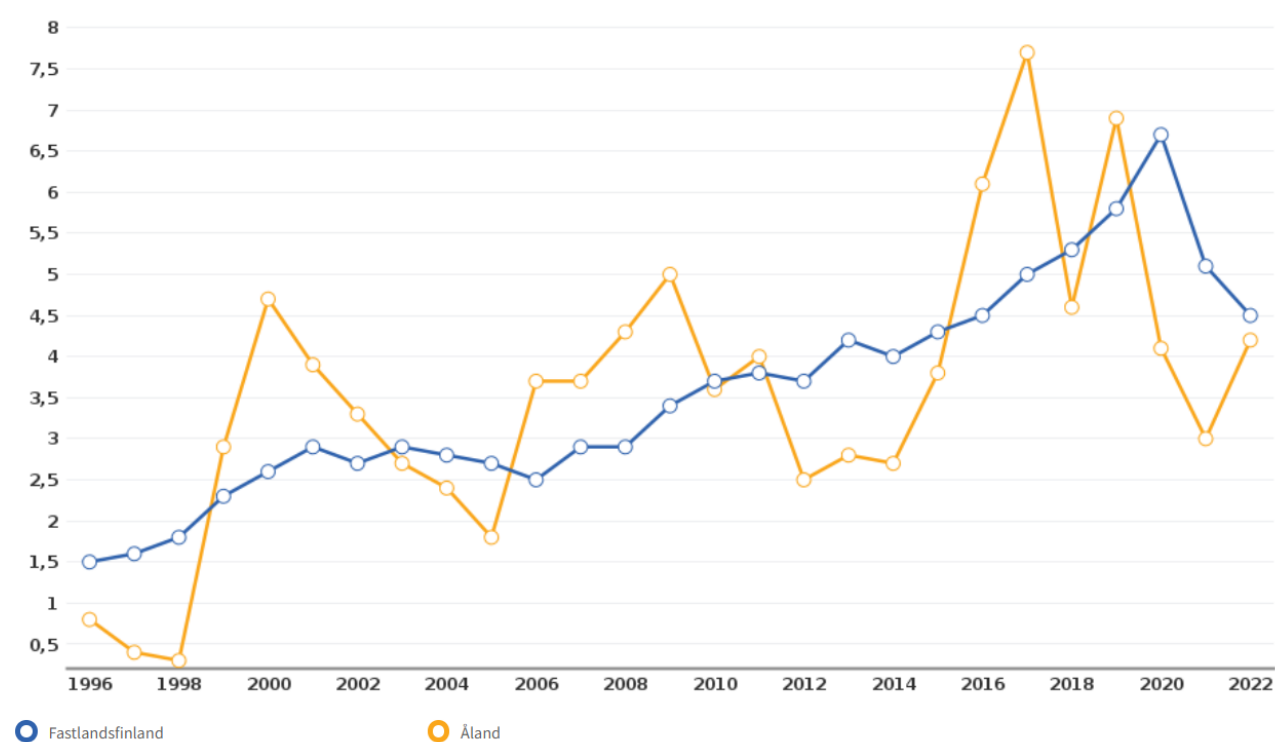
Antal narkotikabrott som kommit till polisens kännedom på Åland (kategoriserade)

Notera att för grova narkotikabrott saknas registrerade uppgifter för ett stort antal år (avsaknad av punkt i grafen).

Källa: Sotkanet

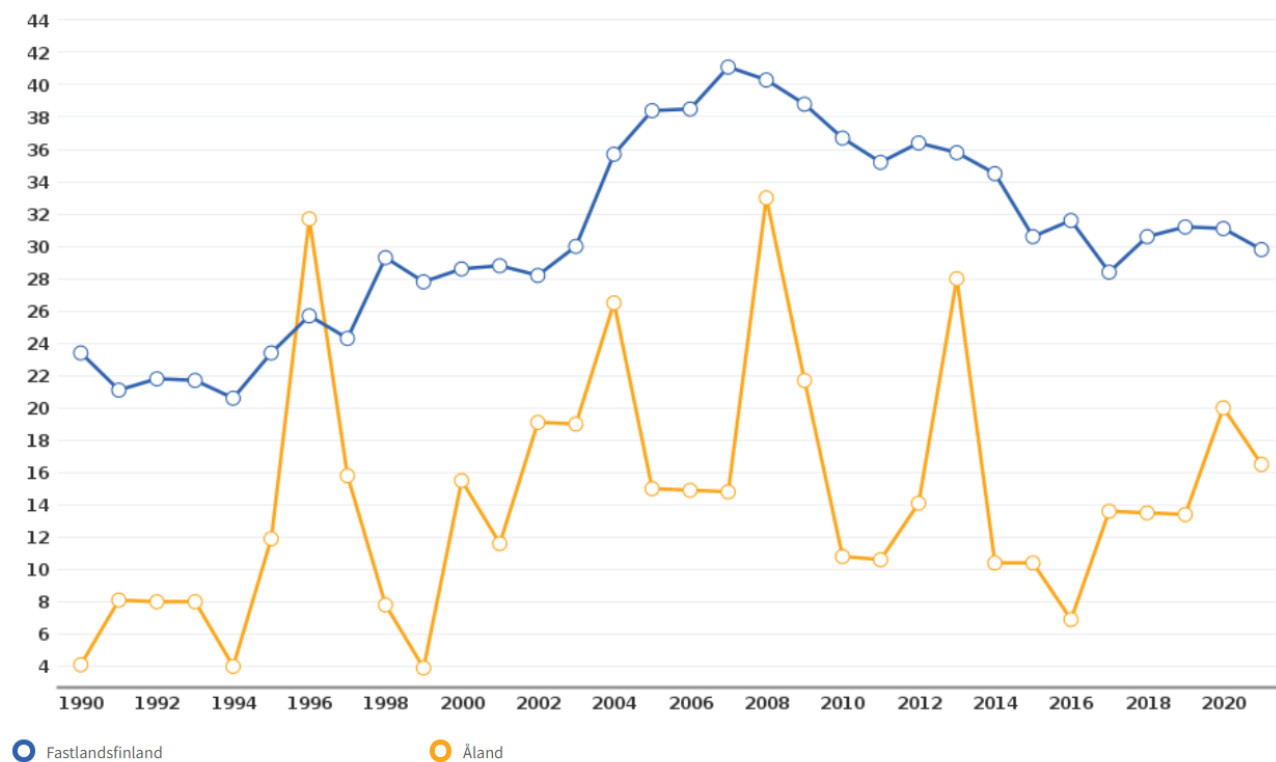
Alla narkotikabrott som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare i jämförelse med riket

Alkohol- och narkotikarelaterad dödlighet (Statistikcentralen)

Alkoholdödlighet / 100 000 invånare

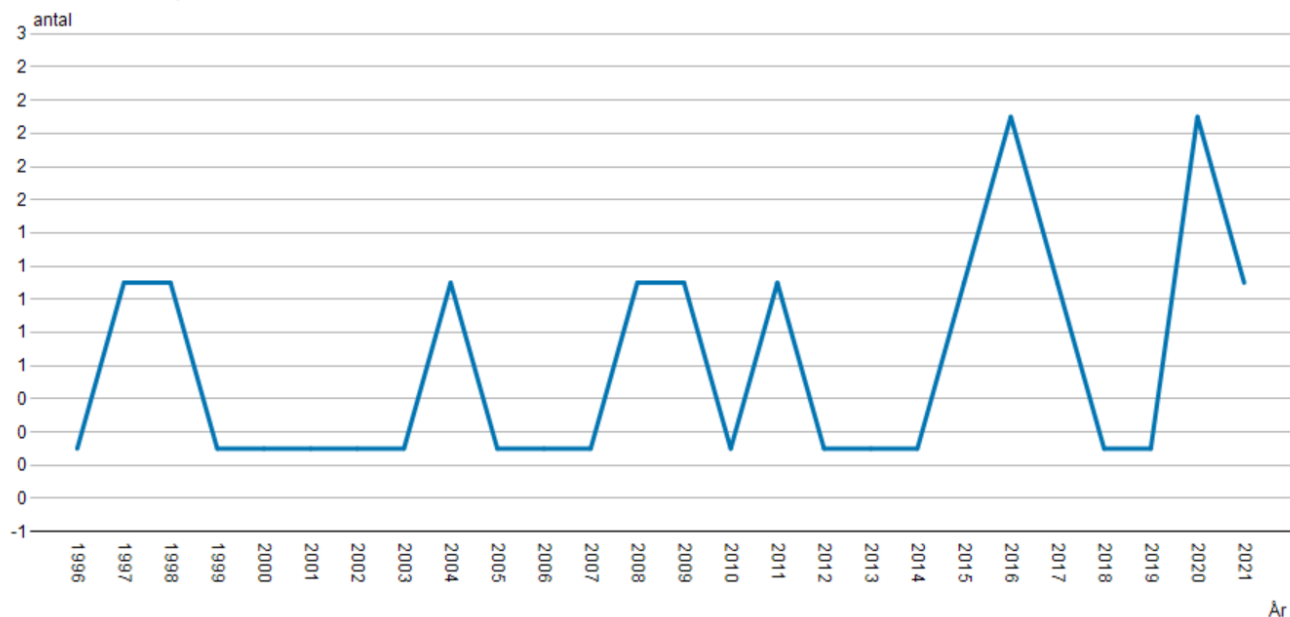
Indikatorn visar alkoholdödlighet enligt en snäv definition. I antalet ingår de dödsfall i vilka den så kallade grundläggande dödsorsaken är alkoholrelaterad (alkoholrelaterade sjukdomar och alkoholförgiftning genom olyckshändelse).

Källa: Statistikcentralen (men med definition från Sotkanet).

Dödliga förgiftningsolyckor, exklusive alkoholförgiftning, totalt antal fall på Åland

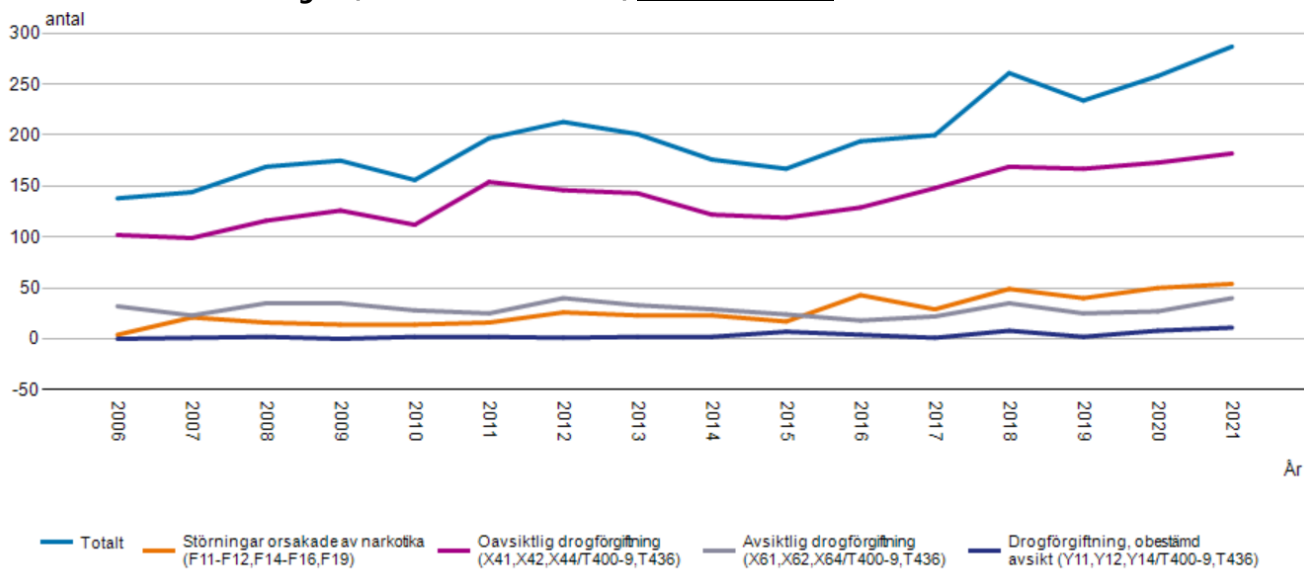
Döda efter År. MA2 ÅLAND, 48 Förgiftningsolyckor exkl. alkoholförgiftningsolycka (X40-X44, X46-X49, Y10-Y15), Döda.

Källa: Statistikcentralen.

Förgiftningsolyckor ovan inkluderar förutom förgiftningsolyckor som beror på narkotika eller läkemedel, även andra förgiftningsolyckor. Självmed med koppling till narkotika ingår inte i indikatorn ovan.

Narkotikarelaterad dödlighet, totala antal dödsfall, för hela Finland

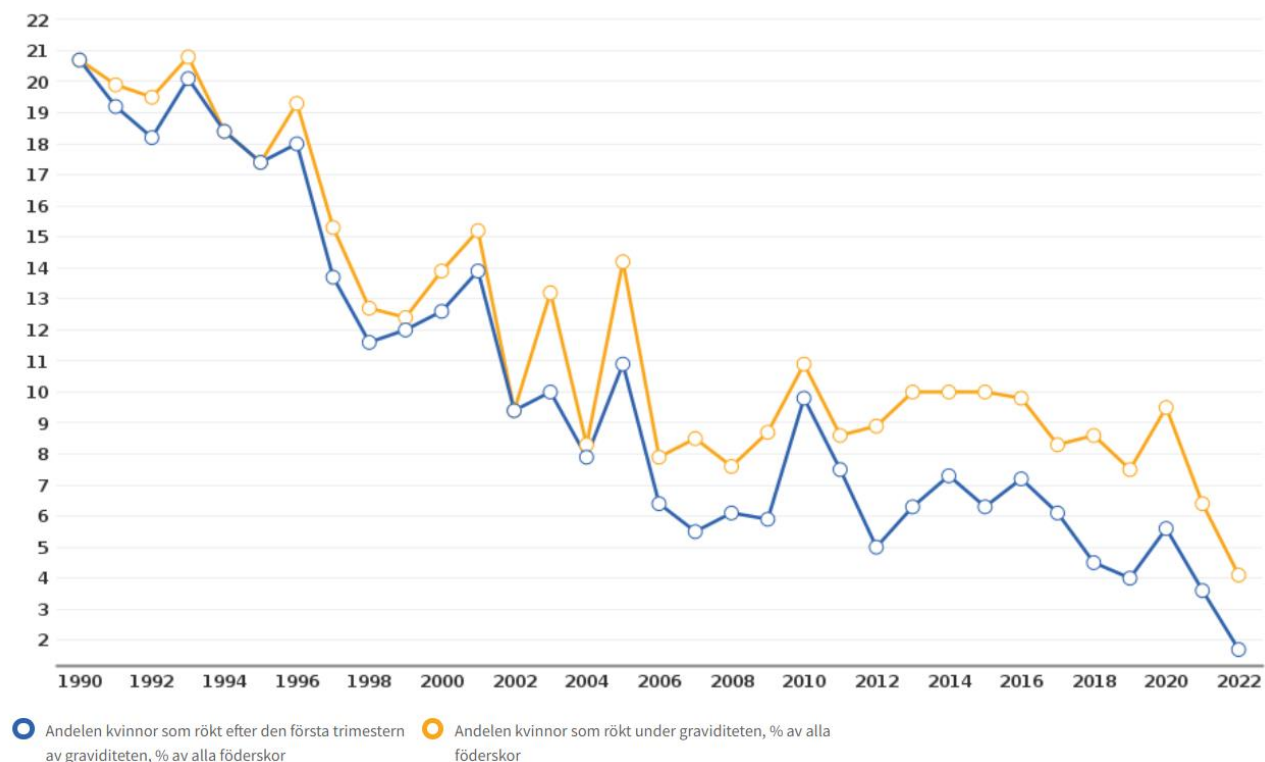

Uppgiften inte tillgänglig för endast Åland.

Andel kvinnor som rökt under graviditeten (THL)

Endast Åland:

Kvinnor i procent av alla gravida kvinnor, frekvens av rökning under graviditeten

Källa: Sotkanet/THL

Statistik om öppen- och slutenvårdstjänster inom sjuk- och socialvården vid problem med alkohol och droger, (Statistikcentralen)

Indikatorn presenteras under målsättning 1 ovan.

Driftkostnader för socialvårdens missbrukarvård/arbete för förebyggande av psykisk ohälsa (THL/ÅSUB)

Missbrukarvårdens specialtjänsternas på Åland, driftkostnader totalt, 1 000 euro

För övriga Finland var kostnaderna 231 miljoner euro år 2020.

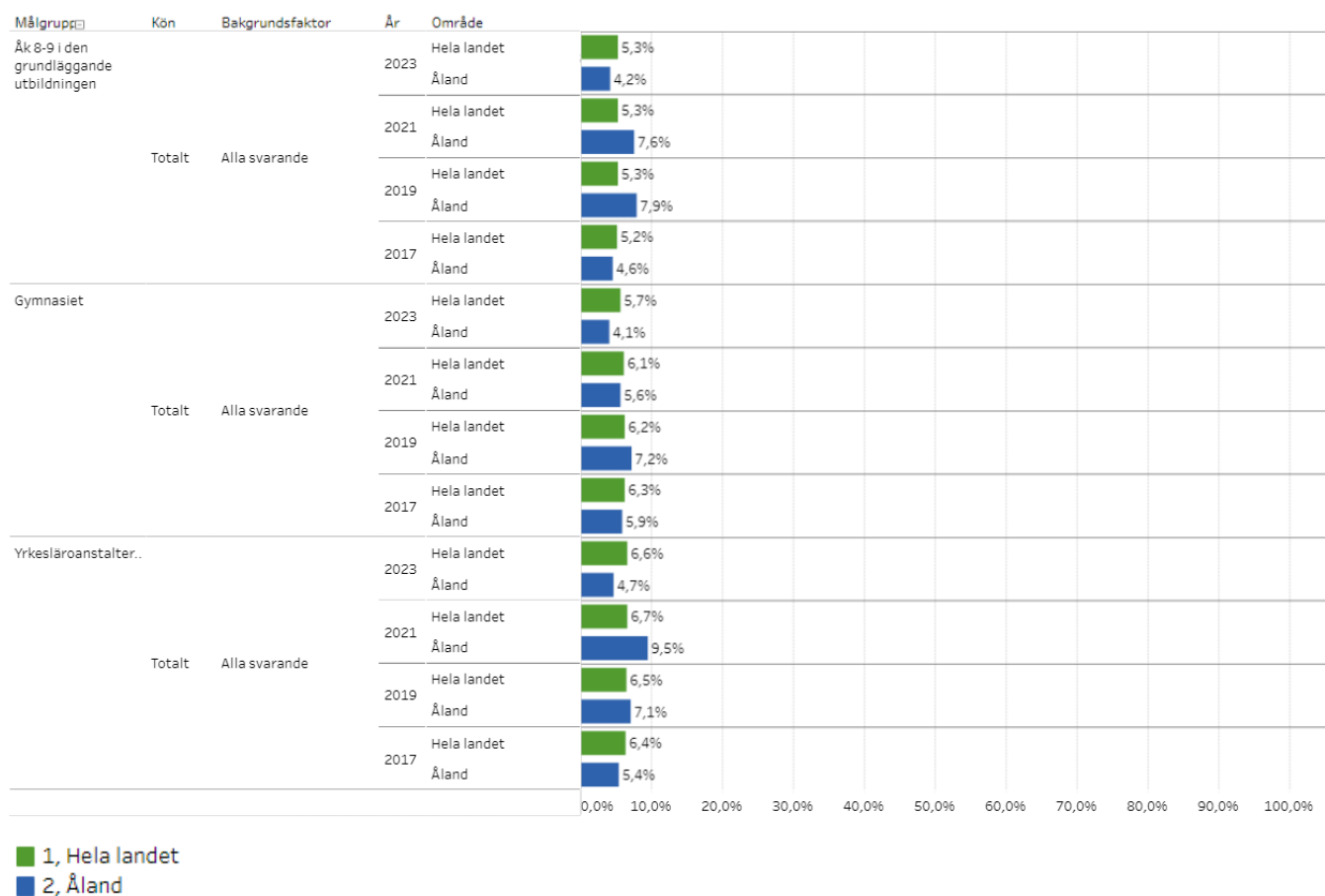
Källa: Sotkanet/ÅSUB/THL

Indikatorn inkluderar endast av kommunernas socialvård, idag av KST, rapporterade kostnader. Omfattningen av indikatorn enligt THL: "Uppgiftsklassen [...] omfattar verksamheten vid A-kliniker och ungdomscentraler, uthyrning av bostäder och boendetjänster för missbrukare, korttidshem och tillnyktringsstationer, pav-vårdanstalter och andra rehabiliteringsanstalter inom missbrukarvården samt stationer för avgiftningsvård o.d. missbrukarvård (inklusive drogkliniker, dagcentraler för missbrukare o.d.) samt nykterhetsarbete, även ovan nämnda missbrukarvård som ordnas inom den egna primärvården. Också köp av motsvarande tjänster. Till driftkostnaderna hör verksamhetsutgifter (2900), avskrivningar samt nedskrivningar (2940) och överföringskostnader (2960)."

Upplevelser av att föräldrarna dricker för mycket och upplevelser av skada av en förälders alkoholbruk (Folkhälsans drogvaneundersökningar, enkäten Hälsa i skolan)

Upplevda skador till följd av överdriven alkoholkonsumtion hos föräldrar

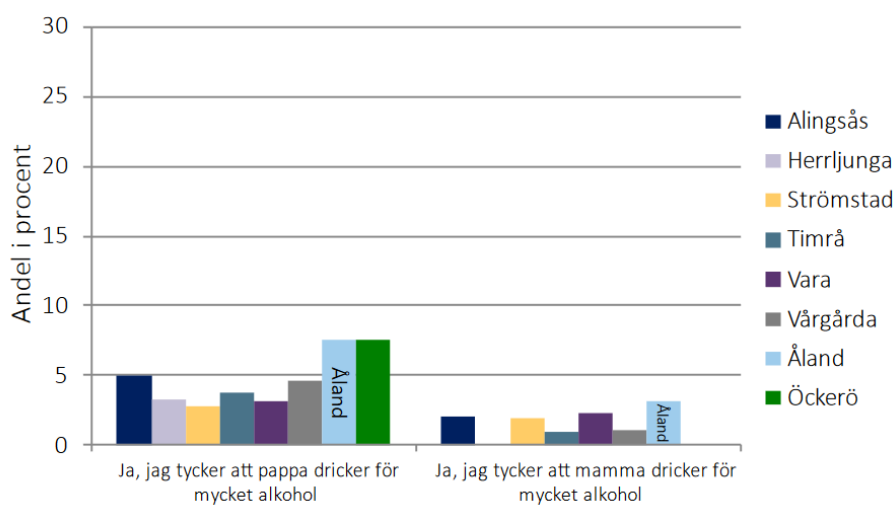
Omfattar de som svarat att förälder dricker för mycket och om orsakat "harm".

Källa: Sotkanet. Enkäten hälsa i skolan/THL

Folkhälsans drogvanundersökning år 2020

Andel (%) av gymnasieelever i årskurs ett som oroar sig för en förälders alkoholvanor

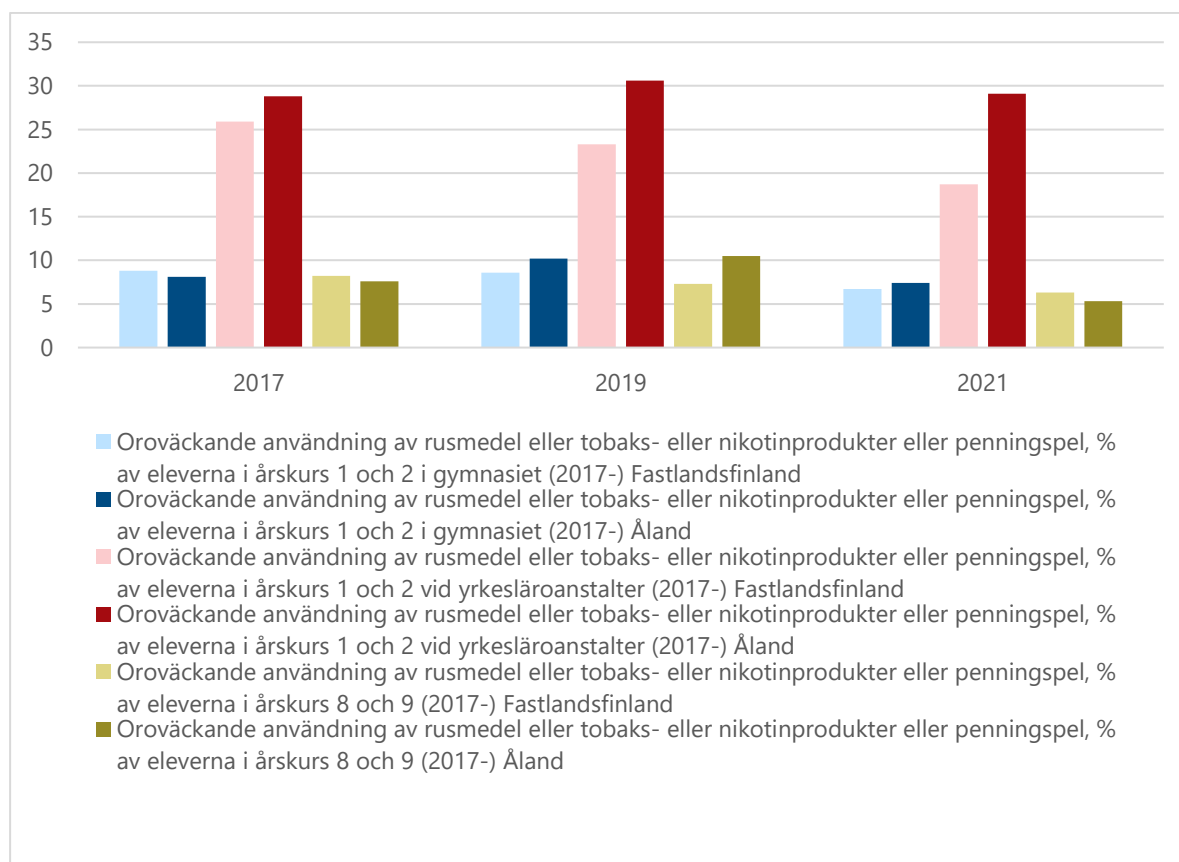
Källa: Drogvanundersökningarna, Folkhälsan.

Ungas egna alkohol- tobaks- och narkotikabruk (Folkhälsans drogvanundersökningar, enkäten Hälsa i skolan)

Indikatorn presenteras under målsättning 1 ovan.

Oroväckande användning av rusmedel, tobaks-, nikotinprodukter eller penningspel bland unga (THL)

Indikatorn inte längre sammanställd i Hälsa i skolan år 2023.

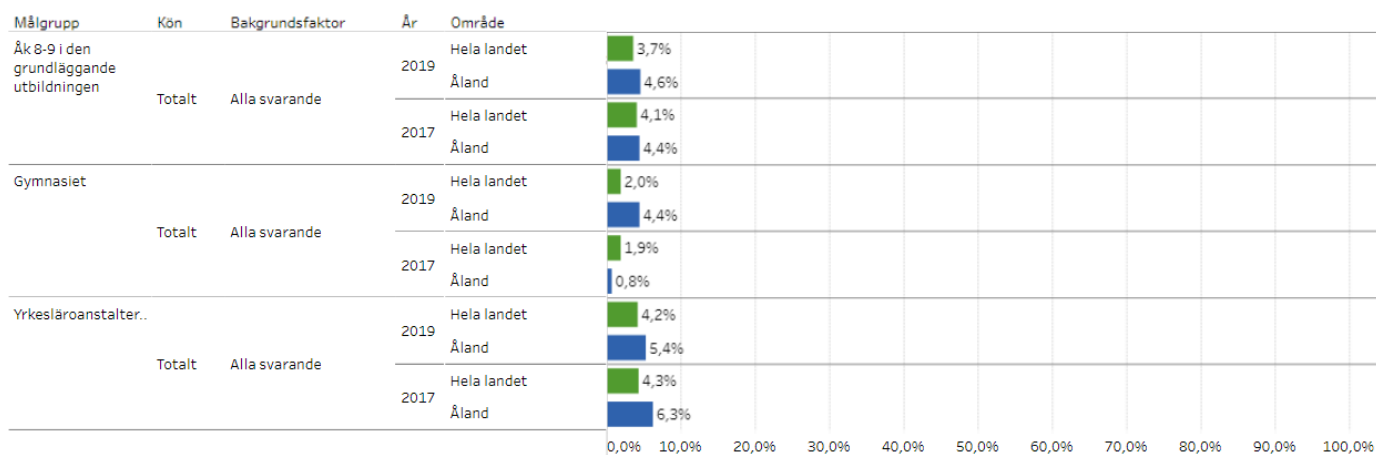
Källa: Sotkanet. Enkäten hälsa i skolan/THL

Indikatorn grundar sig på svar på fyra frågor: 1) Använder dagligen någon typ av tobaksprodukt eller elektroniska cigaretter, 2) Ordentligt berusad minst en gång per månad, 3) Provat minst två gånger cannabis, samt 4) Spelar penningspel varje vecka. I indikatorn ingår de svarande som uppfyller minst två av de ovan nämnda.

Olycksfall i berusat tillstånd under läsåret (enkäten Hälsa i skolan)

Andelen (%) åländska ungdomar som under läsåret har drabbats av minst ett olycksfall i berusat tillstånd vilket krävt besök på hälsovårdsmottagning (sjukvårdspersonal)

Frågan ingick i Hälsa i skolan år 2017 och 2019.

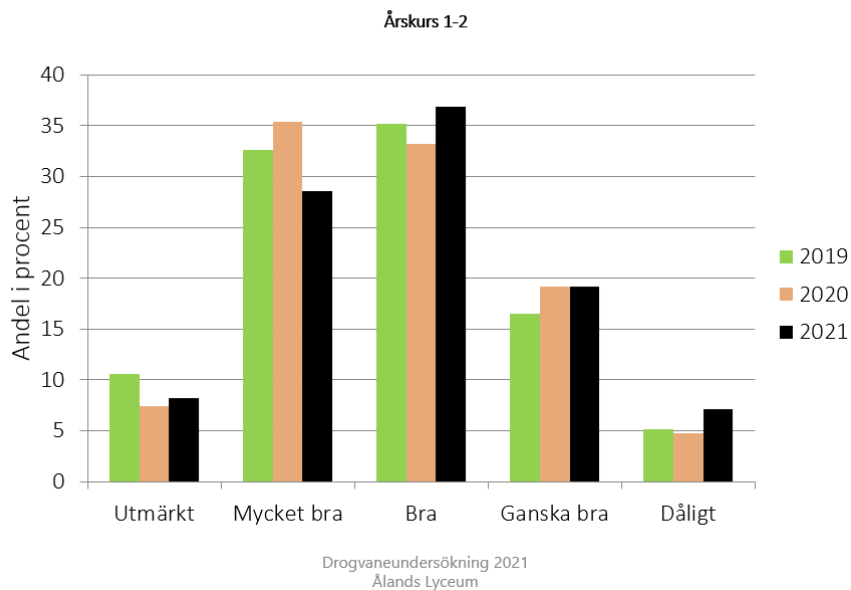
- 1, Hela landet
- 2, Åland

Källa: Sotkanet. Enkäten hälsa i skolan/THL

Allmänt mående (Folkhälsans drogvaneundersökningar)

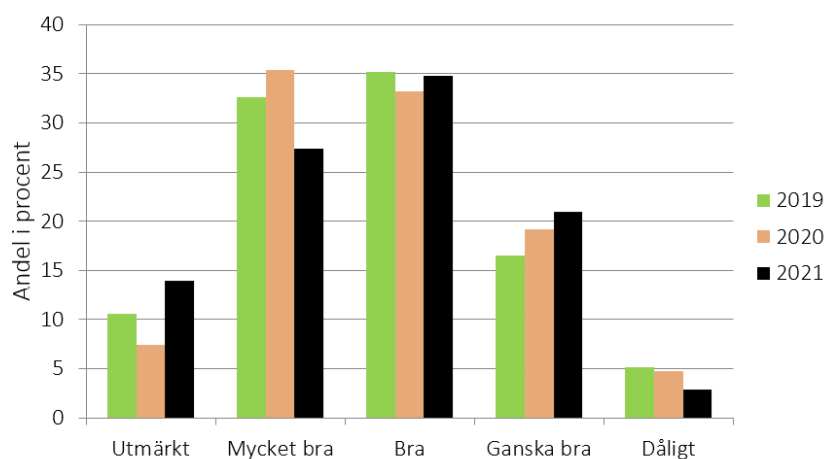
Frågorna om allmänt mående inte rapporteras i ungdomsundersökningen år 2023.

Hur mår du rent allmänt?

Hur mår du rent allmänt?

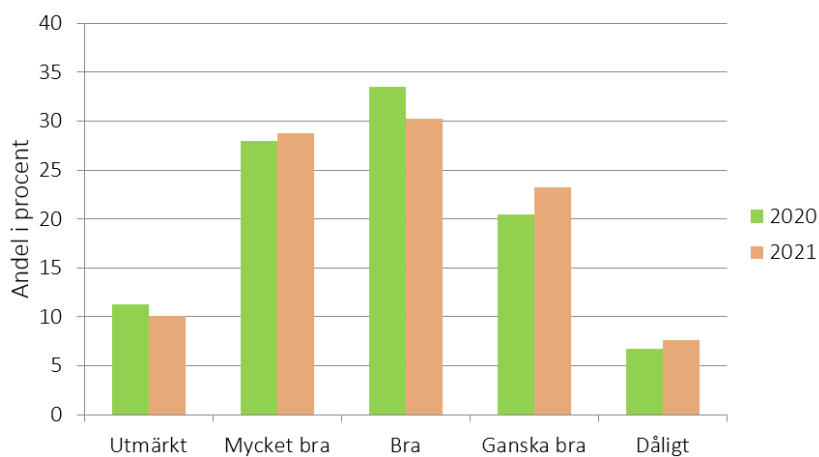
Årskurs 1-2

Drogvaneundersökning 2021
Ålands Yrkesgymnasium

Hur mår du rent allmänt?

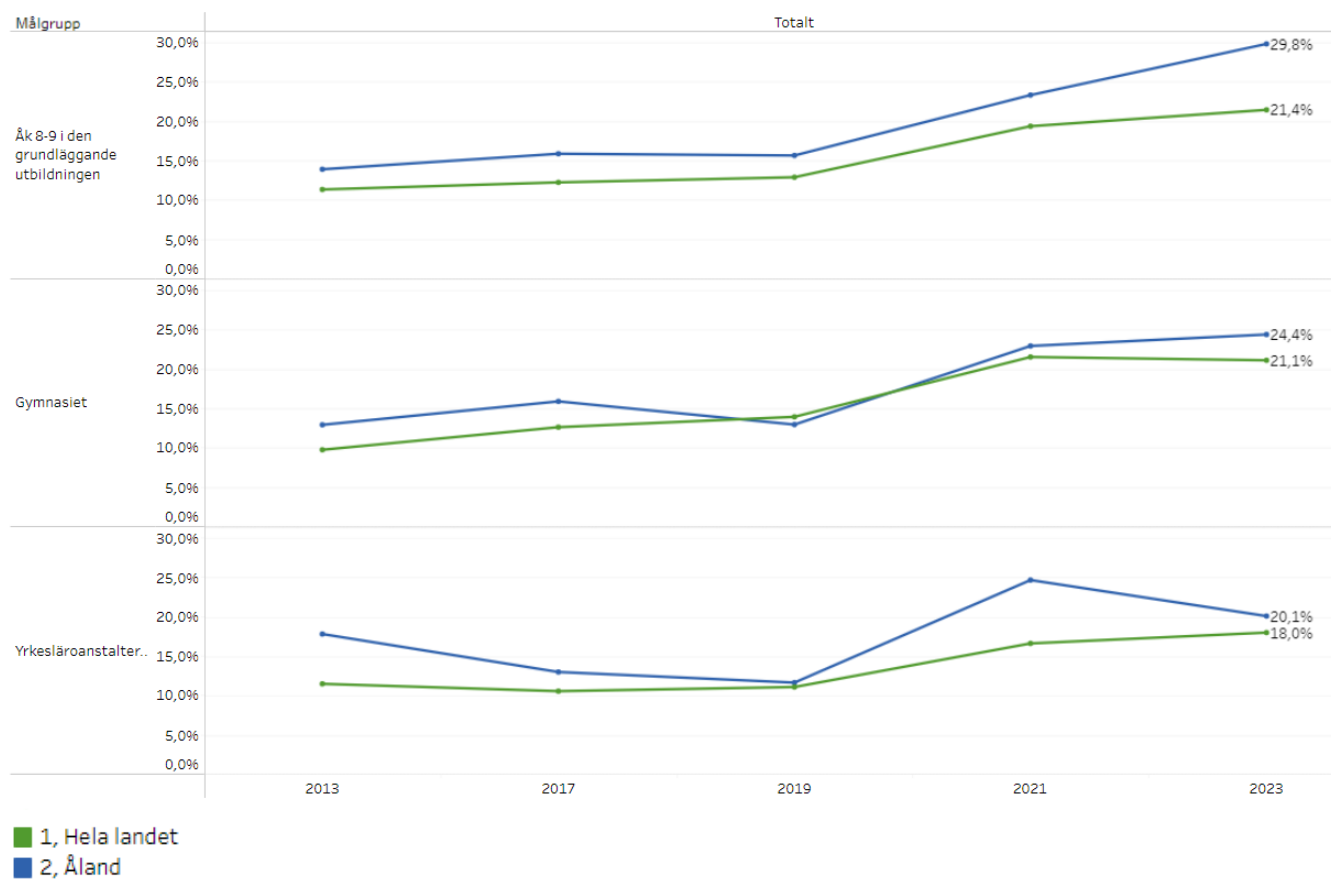
Årskurs 7-9

Drogvaneundersökning Åland 2021

Mental hälsa - ångest, social ångest, nedstämdhet, självkänsla och sinnesstämning (enkäten Hälsa i skolan)

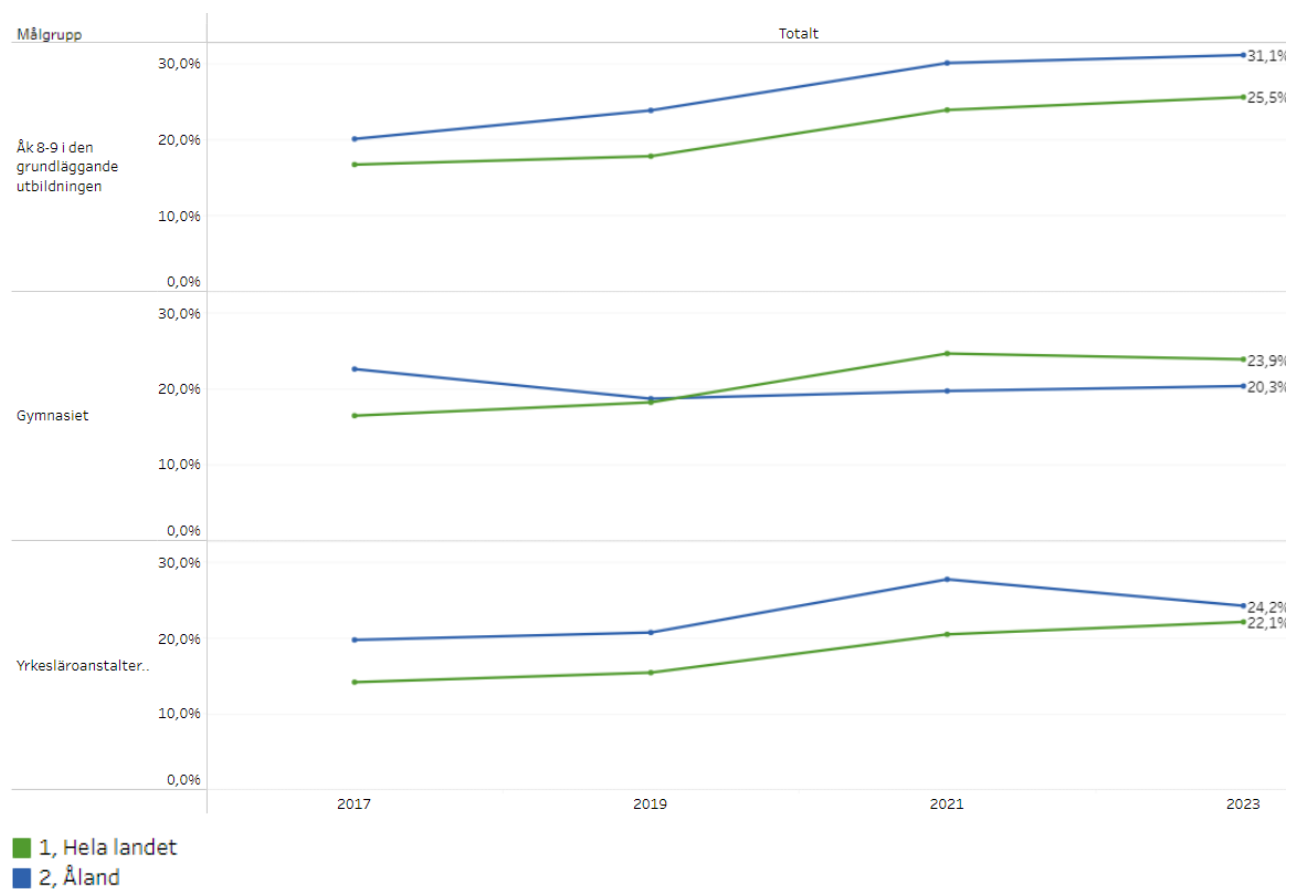
Andelen (%) åländska ungdomar som har upplevt måttlig eller svår ångest under de senaste två veckorna

Källa: Enkäten hälsa i skolan/THL.

Andelen (%) åländska ungdomar som har ringa intresse eller nöje av att göra saker, nedstämdhet, depression eller känt hopplöshet under de senaste två veckorna

Upplevt nedstämdhet i minst senaste två veckor

Källa: Enkäten hälsa i skolan/THL.